

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Analýza zadluženosti obcí ve Středočeském kraji

Analysis of Municipal Debt in the Central Bohemian
Region

STUDIJNÍ PROGRAM

Ekonomika a management

STUDIJNÍ OBOR

Řízení a ekonomika průmyslového podniku

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Pavla Koťátková Stránská, Ph.D.

NAJMANOVÁ

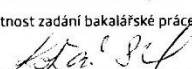

KATEŘINA

2018

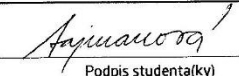
I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení:	<u>Najmanová</u>	Jméno:	<u>Kateřina</u>	Osobní číslo:	<u>457555</u>
Fakulta/ústav:	<u>Masarykův ústav vyšších studií (MÚVS)</u>				
Zadávající katedra/ústav:	<u>Oddělení ekonomických studií</u>				
Studijní program:	<u>Ekonomika a management</u>				
Studijní obor:	<u>Rízení a ekonomika průmyslového podniku</u>				

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:	<u>Analýza zadluženosti obcí ve Středočeském kraji</u>		
Název bakalářské práce anglicky:	<u>Analysis of Municipal Debt in the Central Bohemian Region</u>		
Pokyny pro vypracování:	<p>CÍL: Cílem práce je analyzovat vybrané obce v České republice z hlediska jejich zadluženosti za posledních 10 let. Nejprve bude vymezena obec dle platné legislativy a vysvětleny pojmy týkající se hospodaření obcí. Aplikační část se bude věnovat analýze obcí vybraných dle zvolených kritérií. V analýze bude zkoumán vliv přítomnosti průmyslového podniku na zadluženost a obecní rozpočet. PŘÍNOS: Přínosem práce je vyhodnocení vlivu průmyslového podniku na zadluženost obce, zda přispívá ke zvýšení/snížení. OSNOVA: 1. Úvod; 2. Teoretická část - vymezení obce, hospodaření obcí, rozpočet, příjmy, výdaje, zadluženost obcí, nástroje zadluženosti; 3. Praktická část - charakteristika vybraných obcí, analýza zadluženosti, zhodnocení a doporučení; 4. Závěr</p>		
Seznam doporučené literatury:	<p>PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ, Marek JETMAR. Veřejný sektor - řízení a financování. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. PROVAZNIČKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. Praha: Grada, 2009. HAVLAN, Petr. Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě. 2., aktualiz. a podstatně dopl. vyd. Praha: Linde, 2008.</p>		
Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:	<u>Ing. Pavla Kořátková Stránská, Ph.D., MÚVS ČVUT v Praze, oddělení ekonomických studií</u>		
Jméno a pracoviště konzultanta(ky) bakalářské práce:			
Datum zadání bakalářské práce:	<u>5.12.2017</u>	Termín odevzdání bakalářské práce:	<u>5.5.2018</u>
Platnost zadání bakalářské práce:	<u>31.8.2019</u>		
			
Podpis vedoucí(ho) práce	Podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry	Podpis děkana(ky)	

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

<u>21-03-2018</u>	
Datum převzetí zadání	Podpis studenta(ky)

NAJMANOVÁ, Kateřina. *Analýza zadluženosti obcí ve Středočeském kraji*. Praha: ČVUT 2018. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citovala a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 27. 04. 2018

Podpis:

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Pavle Koťátkové Stránské Ph.D., za její odborné rady, poskytnutí materiálů a věcné připomínky, které mi při psaní práce pomohly. Zároveň chci poděkovat panu Tomáši Sedláčkovi, starostovi města Dobrovice, za jeho čas a odpovědi na mé otázky.

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na analýzu zadluženosti vybraných obcí ve Středočeském kraji. První část teoreticky vymezuje obec jako jednotku územní samosprávy a vysvětluje pojmy související s hospodařením obce. Druhá část je věnována analýze obecních rozpočtů s důrazem na skladbu příjmů. Následně je provedena analýza vybraných ukazatelů a dle výsledků jsou obce vzájemně porovnány. Součástí práce je kvantifikace vzájemné korelační závislosti mezi zadlužeností obce a přítomností průmyslového podniku, který se v ní nachází.

Klíčová slova

Obec, rozpočet, příjmy, výdaje, zadluženost, saldo rozpočtu

Abstract

The bachelor thesis is focused on the analysis of municipal debt in the central bohemian region. The first part of the thesis defines the municipality as a unit of territorial self-government and explains the concepts related to the economic results of the municipality. The second part of the thesis is devoted to the analysis of municipal budgets, especially to the composition of the income. Subsequently, an analysis of the selected indicators is performed and according to the results, the municipalities are compared to each other. Included in the thesis is also the determination of the dependence between the indebtedness of the municipality and the presence of the industrial enterprise within it.

Key words

Municipality, budget, income, expenses, indebtedness, budget balance

Obsah

Úvod	5
1. Obec jako jednotka územní samosprávy	7
1.1 Veřejná správa.....	7
1.2 Územní samospráva	7
1.2.1 Obec.....	8
2. Hospodaření obcí	11
2.1 Obecní rozpočet	11
2.2 Příjmy rozpočtu.....	13
2.2.1 Daňové příjmy.....	14
2.2.2 Nedaňové příjmy	15
2.2.3 Přijaté transfery	15
2.2.4 Ostatní příjmy	16
2.3 Výdaje rozpočtu.....	16
2.3.1 Běžné výdaje	17
2.3.2 Kapitálové výdaje	17
2.4 Majetek obcí	17
3. Nástroje zadluženosti	19
3.1 Formy snižování dluhu	19
3.2 Regulace zadluženosti	19
4. Zadluženost obcí v ČR	21
4.1 Zadluženost za posledních 10 let (2007–2016)	21
4.1.1 Zadluženost za rok 2016.....	22
5. Analýza vybraných obcí	24
5.1 Dobrovice	26
5.2 Cerhenice.....	30
5.3 Lužná.....	33
6. Porovnání a vyhodnocení	36
Závěr	40
Seznam použité literatury	42
Seznam tabulek	45

Seznam grafů	45
Seznam příloh	45

Úvod

Již od počátků mají lidé tendenci shromažďovat se do větších celků, které jim pomáhají dosáhnout jejich cílů. Není tedy divu, že obec je považována za základ všeho a její obyvatelé se snaží dbát o její prosperitu. Z toho důvodu na základě územně samosprávných celků funguje celá společnost, jejíž fungování může být poněkud složitě.

Stejně jako je obec základ státu, jsou obecní rozpočty základem rozpočtu státního. Fungování obecních rozpočtů mají na starosti zastupitelstva jednotlivých územně samosprávných celků, přičemž se snaží především o to, aby obec nebyla zadlužená. Přesto v posledních desetiletích docházelo k růstu zadluženosti, i když se tomu stát i všichni ostatní snažili zabránit. Zadluženost je většinou způsobena nakládáním s dotacemi a nevhodným chováním představitelů obcí. Důležité je zmínit, že největší podíl na zadluženosti obcí nesou velká města, která na rozdíl od malých obcí svou zadluženost zvládají regulovat a mají lepší schopnost splácet svůj dluh. Polehčující okolností pro zadlužené obce je fakt, že většina obcí je zadlužena kvůli inovacím v dopravě, vzdělání, infrastruktuře, výstavbě nových bytových jednotek a investicím do životního prostředí.

V bakalářské práci si autorka klade několik cílů, kterých chce dosáhnout. Cílem práce je analyzovat vybrané obce ze Středočeského kraje z hlediska jejich zadluženosti za období 10ti let, tj. 2007 - 2016. Pro naplnění výše stanoveného cíle je nejprve vymezen obec jako základní územní jednotku v rámci platné legislativy a vysvětlit pojmy související s hospodařením obcí. Druhá aplikační část práce se bude věnovat analýze obcí vybraných na základě předem definovaných kritérií. Vybrané obce budou nejprve obecně charakterizovány s následným zaměřením na jejich zadluženost. Součástí analýzy bude zkoumání vlivu přítomnosti průmyslového podniku na obecní rozpočet, tj. zda jeho přítomnost přispívá ke zvýšení či snížení dané zadluženosti obce.

Při tvorbě práce bude vycházeno především z odborných publikací a internetových zdrojů, které se daného tématu dotýkají. Data potřebná pro analýzu obcí budou čerpána ze zdrojů veřejně dostupných na stránkách Ministerstva financí České republiky, konkrétně z Automatizovaného rozpočtového informačního systému (ARIS) a specializovaného informačního portálu MONITOR.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Obec jako jednotka územní samosprávy

1.1 Veřejná správa

Veřejná správa je činnost, která se zabývá spravováním veřejných věcí, poskytováním veřejných služeb a řízením všech veřejných záležitostí. Je to činnost vykonávaná státem s cílem vést všechny tyto oblasti k veřejné spokojenosti a pokud možno v rámci veřejného zájmu. Stejně jako ostatní činnosti je veřejná správa povinna se řídit zákony a ústavou. Lze ji definovat pomocí několika funkcí, z nichž můžeme jmenovat například funkci mocenskou, organizační, regulační nebo ochrannou (Káňa, 2007).

V současné době je v České republice veřejná správa dělena na tři oblasti:

1. Státní správa
2. Samospráva
3. Ostatní veřejná správa

Vzhledem k obsahu této bakalářské práce se nyní více zaměřím na územní samosprávu.

1.2 Územní samospráva

Stejně jako se v historii vyvíjela a tvarovala naše republika, rozvíjela se společně s ní i územní samospráva. Obce měly v novodobé historii vždy jistou míru samostatnosti, tedy alespoň do 31.12.1949, od roku 1950 se obce postupně stávaly součástí státu a ztrácely tak svou nezávislost. Jejich funkce se změnila ve funkci vykonavatelskou, tedy plnění státních rozhodnutí a spravování státního majetku. Stejně jako o všechen majetek, se stát staral také o obecní rozpočty, které tudíž byly součástí rozpočtu státního. V době komunismu vznikly na našem území takzvané národní výbory, které sloužily jako místní orgány státní moci a státní správy, čímž obce ztratily svou samostatnost úplně. Po přelomovém roce 1989, který se významně zapsal do dějin České i Slovenské republiky, nastala velká změna také pro obce. Obce postupně začaly získávat zpět svou samovládu a navrátilo se jim postavení v rámci ČR. Změna se uskutečnila také ve fungování státního rozpočtu, který začal přerozdělovat peníze jednotlivým obcím, a ty tím získaly právo řídit svůj majetek a rozpočet. Všechny tyto změny byly ukotveny v nové ústavě.

Vymezení územní samosprávy se věnuje článek 8. a celá hlava VII. (to jsou články 99–105) Ústavy České republiky ze dne 16. prosince 1992, účinné od 1. 1. 1993. Více se o územní samosprávě je uvedeno v zákonech, které se zabývají touto tematikou. Důležité je především zmínit Zákon č. 128/2000 Sb. a Zákon č. 129/2000 Sb., v pozdějších zněních. Prvně jmenovaný je Zákon o obcích, který, jak již z názvu vyplývá, se

věnuje právní úpravě obce, jejímu vymezení a právům, jež obec má. Druhý jmenovaný je Zákon o krajích, které jsou taktéž samosprávné. Každý kraj má své vymezené území, přičemž obce ležící v tomto území spadají pod tento kraj. Kraj lze tedy chápat jako územní jednotku výše nadřazenou obcím, která je jakýmsi mezičlánkem mezi obcemi a státem. V současné době je Česká republika rozdělena na 14 krajů, v nichž se dle Českého statistického úřadu nacházelo k 1. 1. 2017 celkem 6 258 obcí. (www.czso.cz)

1.2.1 Obec

Jak bylo již výše zmíněno, tematika obcí je v Českých zákonech vymezena především v Zákoně č. 128/2000 Sb. o obcích, který definuje, že obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Celé území ČR je rozděleno mezi obce, neexistuje tedy část země, která by nespádala pod nějakou obec či kraj. Obecní území lze rozdělit na vnitřní část (obytná a průmyslová zástavba) a vnější část (pole, louky, lesy atd.).

Ze zákona také vyplývá, že obec je v právu brána jako veřejnoprávní korporace a má vlastní majetek. Vystupuje vždy pod svým jménem a nese odpovědnost z právních vztahů. Dle zákona by obec měla pečovat o všestranný rozvoj svého území a potřeby občanů žijících na jejím území. Důležité je, aby obec vždy dbala na chránění veřejného zájmu.

V současné době je rozlišována obec, obec s pověřeným obecním úřadem, obec s rozšířeným polem působnosti, městys a město, u kterého je možné nalézt přívlastky statutární, krajské nebo hlavní. Obec se stává městysem, pokud na návrh obce takto stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády (Zákon č. 128/2000 Sb.). Dále obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, může být městem, opět pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.

Obec má právo starat se o své záležitosti samostatně, ale stát i kraj a jejich orgány mohou do samostatnosti obcí zasahovat, pokud je to nutné k ochraně zákona, a to pouze způsobem povoleným v zákoně.

Každá obec, nebo sdružení obcí, má své orgány, které ji spravují. Tyto orgány jsou přenesenou působností orgánů státních, mají své pravomoci a odpovědnosti. Existují dva základní druhy orgánů, které jsou využívány. Jedná se o orgány volené a výkonné. Prvně zmiňované se skládají z představitelů řad občanů, kteří jsou voleni samotnými občany obce ve volbách, které se nazývají volby komunální. Představitelé volených orgánů velmi často doplňují dobrovolné orgány, jež jsou tvořeny dobrovolníky – občany. Druhé orgány, tedy výkonné, jsou placené a pracují v nich obecní zaměstnanci.

V ČR existují následující orgány spravující záležitosti obcí:

1. zastupitelstvo
2. rada obce (města)
3. starosta (primátor)

4. obecní úřad
5. výbory
6. komise

Zastupitelstvo je volený orgán, který má různý počet členů, přitom jejich počet je přímo úměrný velikosti obce a územního obvodu. Členové jsou voleni v komunálních volbách, a jsou voleni na 4leté období. Členy mohou být jak zástupci politických stran, tak i politicky neaktivní občané. Po volbách je ze členů zastupitelstva zvolen starosta, místostarosta a členové rady obce, přičemž volit mohou jen členové nově zvoleného zastupitelstva. Je to právě zastupitelstvo, které má v obci hlavní rozhodovací pravomoci v samostatné působnosti. Jeho rozhodovací pravomoc je omezena na záležitosti, jež nejsou v pravomoci vyššího územně samosprávného celku, tedy kraje. Zákon o obcích stanovuje podmínku, že každé zastupitelstvo se musí scházet minimálně 4krát do roka. Všechna jednání zastupitelstva by dle stejného zákona měla být veřejná a měla by se řídit jednacím řádem, který je schválený. V rámci samosprávy má zastupitelstvo právo rozhodovat a schvalovat mnoho věcí. Všechny jeho pravomoci jsou vyjmenovány v §84 a §85 Zákona o obcích. Ve finanční oblasti se musí zastupitelstvo řídit také Zákonem o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (Zákon č.250/2000 Sb.). Ačkoliv má zastupitelstvo velké množství pravomocí, nese také mnoho odpovědností. Některé z nich může dle zákona přenést na radu obce. (Peková, Pilný, Jetmar, 2012)

Rada obce působí jako výkonný orgán a za své činy podléhá zastupitelstvu obce v oblasti samostatné působnosti. V souladu s přenesenou působností obce může rada rozhodovat pouze, je-li to stanoveno v zákoně. Rada je tvořena starostou, místostarosty a dalšími členy, jejichž počet je vždy lichý a nesmí být vyšší než 1/3 počtu členů zastupitelstva. Počet členů rady je zákonem stanoven na 5 až 11. Rada obce neexistuje v obcích, jejichž zastupitelstvo má méně než 15 členů. V takovýchto obcích funkci rady obce vykonává sám starosta.

Starosta zastupuje obec na veřejnosti, svou funkci plní až do té doby, než je zvolen nový starosta. Je považován za statutární orgán obce, dohlíží na všechny pracovníky obecního úřadu a řídí je. Za své jednání odpovídá zastupitelstvu. Také starosta má zákonem stanovené povinnosti, z nichž je to například příprava a vedení schůzí zastupitelstva a rady obce, podpis usnesení těchto orgánů (společně s dalším pověřeným členem) nebo odpovědnost za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok. Pokud starosta není k dispozici, je zastupován místostarostou.¹

Obecní úřad je další orgán obce, který je tvořen starostou a místostarosty, tajemníkem a zaměstnanci obce, kteří jsou zařazeni do obecního úřadu. V jeho čele stojí starosta. Obecní úřad vykonává úkoly, jež mu v rámci samostatné působnosti přidělí

¹ Ve městech se jedná o primátora a náměstka primátora.

zastupitelstvo nebo rada obce. Pomáhá také zřízeným výborům a komisím s jejich činnostmi. Pokud se jedná o obecní úřad nacházející se v obci s pověřeným obecním úřadem nebo v obci s rozšířenou působností, dochází zde ke zřízení funkce tajemníka obecního úřadu. Tajemník nepatří mezi obecní orgány a je odpovědný starostovi. Z hlediska samostatné i přenesené působnosti plní své povinnosti.

Zastupitelstvo obce může zřídit takzvané výbory, které jsou iniciativními a kontrolními orgány. Zákon stanovuje povinnost vždy vytvořit finanční a kontrolní výbor. Finanční výbor kontroluje hospodaření s finančními prostředky či majetkem obce a plní další úkoly přidělené zastupitelstvem. Kontrolní úřad dohlíží na ostatní výbory a obecní úřad ve věci dodržování právních předpisů v oblasti samostatné působnosti.

Poradním orgánem jsou v obci komise. Ty mohou předkládat návrhy v rámci samostatné působnosti obce. Komise může být také výkonným orgánem, a to, pokud jí byl přidělený výkon přenesené působnosti obce. Za tuto činnost odpovídá starostovi. Ve všech ostatních záležitostech je komise zodpovědná radě obce. (Peková, Pilný, Jetmar, 2012) (Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích)

2. Hospodaření obcí

Obce plní mnoho úkolů pro veřejnost, z nichž nejdůležitější jsou úkoly ekonomického charakteru a zajištění potřeb veřejné ekonomiky. Rozpočty obcí jsou součástí veřejné rozpočtové soustavy státu, přičemž správné hospodaření a financování je důležité pro fungování celého finančního systému. (Peková, 1995)

„Deficity rozpočtů územní samosprávy, zejména jsou-li chronické, negativně ovlivňují výši, resp. dynamiku vývoje veřejného dluhu, mohou představovat potenciální tlak na zvyšování transferů ze státního rozpočtu do rozpočtů územní samosprávy, a tím potenciálně na vznik, resp. zvýšení deficitu státního rozpočtu.“ (Peková, 2011, s. 123)

2.1 Obecní rozpočet

Definice pojmu rozpočet není v odborné literatuře jednoznačná. V obecném pohledu ho lze považovat za číselné seskupení a pro budoucí období je to odhad potenciálních příjmů a výdajů plynoucích státu nebo jinému veřejnoprávnímu subjektu. (Grůň, 2009)

Peková i Provazníková ve svých knihách obecní rozpočet popisují pomocí 4 základních funkcí, které plní. Rozpočet dle nich lze vyjádřit jako:

1. decentralizovaný peněžní fond
2. bilanci příjmů a výdajů
3. finanční plán
4. nástroj prosazování cílů municipální a regionální politiky

Rozpočty územních samosprávných celků spadají do soustavy veřejných rozpočtů, které jsou nazývány jako decentralizované peněžní fondy, v nichž se koncentrují všechny příjmy, které územně samosprávný celek získá přiřazením z rozpočtové soustavy, a zároveň příjmy, kterých nabude svou vlastní činností. Stejně tak z rozpočtu plynou všechny výdaje, které obec v daném období uskutečňuje. Všem veřejným rozpočtům je společný způsob, jakým jsou vytvářeny, rozdělovány a používány, což je způsob neekvivalentního, nenávratného a nedobrovolného způsobu financování. Rozpočet je tokovou veličinou, což znamená, že na jeho příjmových/výdajových účtech nikdy není stav příjmů/výdajů, které byly pro rozpočet určeny. Z příjmů se během rozpočtového období hradí výdaje, a tak může dojít k časovému nesouladu mezi účty.

Další uchopení rozpočtu je pojetí bilance příjmů a výdajů. V ideálním případě by mělo jít o rozpočet vyrovnaný (příjmy = výdaje) nebo přebytkový (příjmy > výdaje), ale ne o rozpočet deficitní (příjmy < výdaje), který s sebou nese nutnost využít nějakou formu úvěru na doplnění financí. Potíže může způsobit počátek nového rozpočtového roku, kdy finance na nastávající rok mohou dorazit s menším zpožděním a obec je nucena využít jiné zdroje (např. úvěr) k financování svých potřeb. V ČR je rozpočtový rok

shodný s rokem kalendářním, tudíž většinou leden je překlenovacím obdobím mezi rozpočty.

Třetím pojetím rozpočtu je jeho funkce finančního plánu. Příjmy a výdaje rozpočtu jsou vždy na následující rozpočtové období pečlivě plánovány, přesto může dojít, zpravidla spíše než k nenadálým příjmům, k neočekávaným výdajům, které mohou celý rozpočet narušit. V souvislosti s plánováním rozpočtu se setkáme s tzv. rozpočtovým omezením, jež se týká všech ekonomických subjektů. Rozpočtové omezení způsobuje rozpor mezi příjmy a úsilím vytvořit jejich dostatečný objem, a financováním investic, záměrů a cílů obcí. Přestože obce nejsou finančně soběstačné a jejich příjmy můžeme vnímat jako rozpočtové omezení, obecní výdaje jsou většinou dobře odhadnutelné nebo dokonce předem známé. Je tedy možné celý rozpočet výdajům přizpůsobit a je potřeba jim věnovat patřičnou pozornost při přípravě rozpočtu. (Peková, 1997) (Provazníková, 2015)

Poslední vyjádření je v podobě nástroje prosazování cílů municipální a regionální politiky. „K dalším funkcím územních rozpočtů jako nástroje realizace koncepce ekonomického a sociálního rozvoje daného území lze zařadit následující: (Provazníková, 2015, s. 52)

- *Stanovuje priority v rámci lokálních veřejných statků a služeb, které obec poskytuje.*
- *Alokuje zdroje mezi různé činnosti obce, stanoví úroveň a zaměření činností obce během rozpočtového období.*
- *V rámci existujících zákonných norem rozhoduje o úrovni zdanění a výši poplatků, které se budou vybírat během následujícího roku.*
- *Poskytuje úplné informace o finanční situaci a o plánech obce, která slouží jako základ pro měření efektivnosti operací obce.“*

Ve většině případů se sestavují rozpočty dva. Na jedno rozpočtové období (v ČR shodné s kalendářním rokem) je využíván běžný rozpočet, který je bilancí běžných příjmů a běžných výdajů, které se každoročně opakují. Tento rozpočet je většinou schvalován jako vyrovnaný. V případě, že se rozpočet schvaluje jako deficitní nebo během rozpočtového období vznikne saldo, vyrovnává se vzniklý schodek z rozpočtu kapitálového, ale pouze v případě, kdy je v něm dostatek financí. V opačném případě je obec nucena přejít k odlišnému řešení například v podobě emise dluhopisů. Druhým sestavovaným je kapitálový rozpočet, jenž se sestavuje pro příjmy a výdaje vztahující se na dobu delší než jedno rozpočtové období. (Peková, 1995)

Schéma kapitálového rozpočtu	
PŘÍJMY	VÝDAJE
<ul style="list-style-type: none"> - z prodeje majetku - kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy - příjmy z půjček apod. - příjmy z emise vlastních obligací - přebytek běžného rozpočtu - dary na investice apod. 	<ul style="list-style-type: none"> - na investice - kapitálové dotace jiným rozpočtům - na nákup obligací, akcií - poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky - splátky dříve přijatých půjček - krytí deficitu běžného rozpočtu

Tabulka 2: Schéma kapitálového rozpočtu (Provazníková, 2015)

Schéma běžného rozpočtu	
PŘÍJMY	VÝDAJE
<ul style="list-style-type: none"> •daňové: <ul style="list-style-type: none"> - svěřené daně - sdílené daně - místí (a regionální) daně - správní poplatky (daně) •nedaňové: <ul style="list-style-type: none"> - uživatelské poplatky za služby - příjmy z pronájmu majetku - příjmy od vlastních neziskových organizací - zisk z podnikání - ostatní •přijaté transfery: <ul style="list-style-type: none"> - běžné dotace ze státního rozpočtu - běžné dotace ze státních fondů - od územních rozpočtů - ostatní běžné příjmy (nahodilé, přijaté dary, sankce apod.) 	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecné veřejné služby (veřejná správa apod.) - veřejný pořádek (hasiči, policie apod.) - vzdělání - péče o zdraví - bydlení - komunální služby - na podnikání - ostatní běžné výdaje (nahodilé, placené pokuty apod.) - placené úroky - běžné dotace jiným rozpočtům
(Saldo - přebytek)	(Saldo - schodek)

Tabulka 1: Schéma běžného rozpočtu (Provazníková, 2015)

2.2 Příjmy rozpočtu

Poslední dobou se zvyšuje snaha o zvýšení vlastních příjmů územních rozpočtů. Příjem je možné nazvat vlastní, pokud o jeho objemu a skladbě může rozhodovat obec sama.

Příjmy lze rozdělit do dvou skupin na návratné a nenávratné. Do návratných lze zařadit úvěry a půjčky, které jak již vyplývá z názvu, jsou potřeba za předem stanovených podmínek vrátit. Do nenávratných příjmů jsou zařazeny příjmy daňové, nedaňové a dotace, přičemž tyto tři položky jsou nejvýznamnějším zdrojem financování. (Provazníková, 2015)

Vliv na příjmy, respektive jejich plynulý tok, má převádění (především způsob a délka) daňových příjmů a dotací na účet obce. Z hlediska rozpočtů platí, že tok příjmů bývá méně plynulý než tok výdajů. (Peková, 2011)

2.2.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy znamenají pro obce přibližně polovinu jejich celkových příjmů. Vzhledem k tomu je tato příjmová položka velice důležitá a značně určuje finanční stabilitu obce. Kolik obce z daní získají je určeno v tzv. rozpočtovém určení daní, které je často měněno a jeho znění je pro obce důležité. Daňové příjmy lze rozdělit do skupin daňových příjmů ze sdílených typů daní a ze svěřených daní.

V zákoně o rozpočtových pravidlech a ve finančním zákoně je stanoveno, jaké částky z celostátně vybíraných daní putují do obecních (krajských) rozpočtů. V tomto případě jde o svěřené daně, kdy stát centrálně vybírá daně a spravuje je. Územně samosprávný celek tak má malou nebo vůbec žádnou možnost ovlivnit sazbu a základ daně. V ČR je příkladem svěřené daně například daň z nemovitosti.

U sdílené daně je pro stát i územní celky stanovená stejná daňová základna a konstrukce daně je dána celostátně na základě zákonů. Obec v tomto případě nemá žádnou pravomoc o dani rozhodovat. V rozpočtovém určení daní nalezneme, jaká část ze sdílených daní obcím připadne. Pomocí přerozdělování daní reagují příjmy na stav státního rozpočtu, přičemž obce dopředu nevědí, kolik peněz reálně dostanou. (Provozničková, 2015)

„Daňové příjmy rozpočtů obcí tvoří: (Zákon č.243/2000Sb., zákon o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní)).

- *výnos daně z nemovitých věcí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází,*
- *podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,*
- *podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,*
- *podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, s výjimkou výnosů uvedených pod písmenem c),*
- *podíl na 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d),*
- *podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v písmenu h) a v § 3 odst. 1 písm. a),*
- *daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,*
- *podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem*

daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby“

Dále dle tabulky 1 Schéma běžného rozpočtu mezi daňové příjmy jsou v ČR zařazené správní a místní poplatky, které jsou úzce propojeny s územím obce. Jde o poplatky za určité služby provedené obcí, ale pro rozpočet neznamenají nijak vysoký příjem.

Správní poplatky jako je například výpis z matriky, povolení stavby nebo regulace provozu kasin atd. vybírají obce dle povinnosti, která je uvedena v zákoně o poplatcích, a to pouze v případě, kdy vykonávají územní samosprávu, které je tato povinnost předepsána. Výše poplatků je dána sazebníkem, jehož znění obce nemají právo ovlivnit (zde je povoleno u některých skupin občanů poplatek snížit nebo odpustit úplně).

Vlastní místní daně nazýváme místními poplatky, z nichž většina je málo výnosných. Jde o poplatky za poskytnutí lokálních veřejných statků, které obec vybírá dle zákona o místních poplatcích (Zákon č.565/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Zákon stanovuje rozhraní, v němž může obec stanovit vyšší poplatek. Je na obci, zda poplatky vybírat chce či nikoliv. Známý je především poplatek za psa, lázeňský poplatek, poplatek za vjezd do chráněné krajinné oblasti atd. (Provazníková, 2015)

2.2.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy jsou další významnou příjmovou položkou rozpočtu, kterou na rozdíl od příjmů daňových mohou obce svou činností a rozhodnutími ovlivnit. Vliv má obec na výši a strukturu příjmů, které lze označit za běžné. Patří mezi ně například příjem z pronájmu obecního majetku nebo zisk, pokud obec podniká. Do této skupiny příjmů spadají také příjmy z poplatků za parkování, knihovnické služby a příjmy z uživatelských poplatků za veřejné statky. Další nedaňové příjmy jsou znázorněny v tabulce 1 – Schéma běžného rozpočtu. (Peková, 2011)

2.2.3 Přijaté transfery

Obce získávají od státu za výkon přenesené působnosti finance, které slouží právě na výkon přenesené působnosti. Nejčastější podobou financování jsou dotace a správní poplatky, které mohou obce vybírat.

Vedle dotací na přenesenou působnost, mohou obce získat dotace běžné a kapitálové. Běžné dotace se používají na financování provozních potřeb a kapitálové na investice, tak aby byl zajištěn standard veřejných statků.

Existuje několik druhů dotací, které mají odlišné podmínky a nároky. Pravidelně obce získávají tzv. nárokové dotace, o něž si ani nemusejí žádat, jelikož na ně mají automaticky nárok (pokud jim tento nárok vzniká). Druhou skupinou jsou dotace, o něž si

musí obec zažádat a splnit určité podmínky. V tomto případě se jedná o dotace nená-
rokové.

Dotace lze získat z několika zdrojů: ze státního rozpočtu, ze státních mimoroz-
počtových fondů, od krajů, z Evropské unie, z rozpočtových kapitol některých minister-
stev. (Provazníková, 2015)

2.2.4 Ostatní příjmy

Jako ostatní příjmy bývají označovány příjmy z darů, výnosy ze sbírek nebo pře-
vody příjmů z mimorozpočtových fondů.

Kapitálové příjmy (viz tabulka 2) pro územní rozpočty znamenají především pří-
jmy z prodeje majetku a výnosy z vlastnictví cenných papírů. Dalšími kapitálovými pří-
jmy jsou přebytek běžného rozpočtu, dary na investice a příjmy z půjček.

Mezi ostatní příjmy rozpočtů můžeme zařadit také tzv. návratné příjmy. V tomto
případě jde o úvěry a půjčky od peněžních ústavů, emise komunálních obligací a ná-
vratné finanční výpomoci a půjčky ze státních fondů. Vzhledem k návratným příjmům
platí v ČR celkem liberální přístup, kdy obce mohou přijmout jakýkoliv úvěr, a to nejen
v české měně, ale i od jakéhokoliv finančního ústavu, bez omezení podmínek, účelu,
lhůt a úrokové sazby. Z toho vyplývá, že obec si sama rozhoduje o všem, co se návrat-
ných zdrojů týká. Stejně jako to probíhá u běžného úvěru, i obce, pokud chtějí úvěr, se
musejí za to zaručit, a to nejčastěji na obecní úrovni probíhá v podobě budoucích roz-
počtových příjmů nebo ručí svým majetkem. (Provazníková, 2015)

2.3 Výdaje rozpočtu

V České republice je zodpovědnost obcí za výdaje rozdělena v rámci přenesené
a samostatné působnosti.

Výdaje, za něž plyne odpovědnost v rámci samostatné působnosti obci, jsou
vymezeny v zákoně o obcích. V §35 příslušného zákona nenajdeme samostatnou pů-
sobnost vymezenou taxativně, tudíž je možné, aby obec spravovala i jiné záležitosti.
V tomto duchu je také vymezena oblast výdajů, za něž obec nese odpovědnost. V ro-
vině samostatné působnosti se setkáme s výdaji na:

- Školství
- Sociální péči
- Zdravotnické služby
- Kulturu a rekreaci
- Veřejnou bezpečnost
- Místní komunikaci a městskou dopravu
- Obecní byty
- Na podnikání
- Dotace jiným rozpočtům
- Placené úroky

- Všeobecné veřejné služby (svoz odpadu, osvětlení ulic, úklid obecních prostorů, vodovody, kanalizace apod.)

Přenesená působnost dovoluje ústřední vládě převést některé položky státní správy na obce, ale rozhodování o těchto položkách zůstává v pravomoci vlády. Vzhledem k hospodaření nejsou přesně vymezeny náklady na tyto činnosti, do nichž spadá například matrika a stavební úřad. Obce dostávají od vlády dotace na provoz, ale v účetnictví tyto dotace nelze přesně přidělit k oblasti, kterou mají financovat. Takto se děje z důvodu, že dotace jsou evidovány podle zdroje nikoliv podle účelu. Velký problém způsobují režijní náklady a jejich kalkulace na jednotlivé typy činností.

Je nutné zmínit, že struktura výdajů jednotlivých obcí se může výrazně lišit, což je způsobeno především velikostí obce, technickou vybaveností, bytovou výstavbou či infrastrukturou. Důležitá z hlediska výdajů je také geografická poloha, která rozhoduje o ekonomické a obchodní sféře, stavu krajiny a životního prostředí. Všechny tyto jmenované podmínky značně ovlivňují strukturu výdajů a celkově rozpočet obcí. (Provazníková, 2015)

2.3.1 Běžné výdaje

Běžné výdaje tvoří přibližně 70% všech výdajů rozpočtu. Jak již bylo zmíněno, jedná se o výdaje běžného roku a jsou to tedy každoročně se opakující výdaje. Jejich seznam je v tabulce 1 ve sloupci výdaje. V praxi do běžných výdajů spadá například položka: platy a ostatní platby za provedenou práci, nákup vody, paliv, energie a zboží, úroky, nákup materiálu anebo třeba výdaje na dopravní obslužnost. Mezi velikostně nejvýznamnější položku patří především nákup vody, paliv a energie, přičemž tato hodnota každoročně roste z důvodu zvyšování cen jednotlivých položek. (Provazníková, 2015)

2.3.2 Kapitálové výdaje

Prostřednictvím kapitálových výdajů jsou financovány dlouhodobé potřeby obcí, které se běžně neopakují a zpravidla mohou zasahovat do více rozpočtových období. Jsou používány zejména k finančnímu zajištění dlouhodobých investic, které přesahují období jednoho roku a sahají do více rozpočtů. Z tohoto důvodu by kapitálové výdaje měly u všech projektů obsahovat informace o celkových nákladech projektu, nákladech na jednotlivé roky projektu a identifikaci zdrojů, ze kterých budeme projekt financovat. Mezi výdaje, které spadají do výdajů kapitálových, můžeme zařadit také splátky dříve přijatých půjček nebo krytí deficitu běžného rozpočtu. (Provazníková, 2015)

2.4 Majetek obcí

V úvahách o obecním majetku v širokém pojetí, je nutné si uvědomit, jak specifická je rozpočtová sféra. Část obecního majetku má v této sféře podobu zvláštních

peněžních prostředků, se kterými jsou spjata speciální práva a povinnosti. (Havlan, 2008)

Majetek je považován za jeden z předpokladů k existenci územní samosprávy, jelikož je základem pro ekonomický a sociální rozvoj území. Hlavní slovo při nakládání s majetkem má zastupitelstvo obce, které by mělo při zacházení vycházet z dlouhodobých strategií a priorit. (Provazníková, 2015)

V současné platné právní úpravě nelze najít výčet majetku obce. Lze však jako u majetku všech ostatních subjektů rozlišovat majetek hmotný a nehmotný, kdy představiteli hmotného majetku jsou především budovy a byty a nehmotného především majetková práva. (Havlan, 2008)

Hospodaření s majetkem obcí je omezeno v zákoně o obcích, který ukládá povinnost s majetkem nakládat hospodárně a účelně, a především také vést evidenci obecního majetku (a kontrolu tzv. inventarizací)

Ve vztahu k majetku obce mohou využít svá vlastnická práva, podle nichž může obec majetek prodávat, kupovat, pojišťovat, pronajímat a provádět mnoho dalších činností. (Provazníková, 2015)

3. Nástroje zadluženosti

V současné době existuje několik druhů nástrojů, kterými je možné zadluženost regulovat. První z nich jsou formy pomáhající obcím ke snižování dluhu, přičemž se jedná především o financování cizími zdroji. Na druhé straně, snahu o regulaci zadluženosti obcí projevuje i stát, kdy pomocí zákonů a vyhlášek předepisuje obcím povinnost spravovat své finance tak, aby docházelo k co nejmenšímu schodku rozpočtu a obce byly po finanční stránce samostatné.

3.1 Formy snižování dluhu

Obce k financování svých dluhů využívají především úvěry od různých bankovních institucí, ale rovněž od fyzických či právnických osob i jiných obcí. Poskytovatelem úvěru se může stát i Evropská investiční banka, jejíž úvěry bývají zpravidla s nízkou úrokovou sazbou, za to doba splatnosti je velmi dlouhá. Úvěr může obec přijmout i od více peněžních ústavů najednou. (Provazníková, 2015)

Další formou využívanou k pokrytí dluhů jsou emise obecních obligací a jiných cenných papírů. Tato možnost představuje pro obec peněžní prostředky najednou, které jsou navíc snižené o náklady emise. Avšak i s touto variantou jsou spojeny nákladové úroky, které zatěžují obec a její obyvatele.

K financování dluhu mohou obce použít návratné finanční výpomoci ze státních fondů a státního rozpočtu. Tímto způsobem může obec získat finanční prostředky zpravidla s úrokem nebo bez něj. Fondy samy rozhodují o poskytnutí výpomoci obcím, ale většinou jde o půjčky na financování investic, je tedy požadována určitá spoluúčást obce. (Peková, 1997)

Méně využívané se stává použití směnek a finančního leasingu, kdy leasingová společnost pronajímá daný majetek obci.

3.2 Regulace zadluženosti

Jak již bylo zmíněno postavení obcí jakožto subjektu práva, přisuzuje obcím mnoho práv, jaká mají i ostatní právní subjekty. V ústavě ani v rozpočtových pravidlech není vlastnické právo obcí nijak omezeno. V ústavě je dokonce deklarováno, že vlastnické právo obcí a krajů je stejné jako jakékoliv jiné vlastnické právo všech občanů. Obce tím získaly možnost vstupu na finanční trhy a mají neomezený přístup k přijímání úvěrů bez omezení měny, poskytovatele úvěru, účelu, za kterým je úvěr poskytován, podmínek, doby splatnosti i úrokových sazeb. Z čehož vyplývá, že obce mají úplně neomezenou pravomoc nakládat se svou finanční situací. Neexistující omezení míry zadluženosti či nakládání s majetkem obcí může vést k velkým problémům, jejichž příčinou může být také to, že v obecních orgánech, které rozhodují o finanční stránce, nemusejí být občané s potřebným ekonomickým vzděláním. (Provazníková, 2015)

V české legislativě můžeme najít několik omezení regulující míru zadluženosti územně samosprávných celků.

V zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, a v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích, najdeme tato omezení:

1. Orgány obcí rozhodují o financích a majetku obcí (krajů) a především zastupitelstvo, které má nejvíce práv a povinností vzhledem k ekonomické situaci (sestavování rozpočtu, nabytí a převod nemovitých věcí, rozhodování o úvěrech a půjčkách atd.).
2. V obou zákonech je pouze taxativně vymezeno přijmutí ručitelské role.

V zákoně o obcích §38 odstavec 5 říká, že „Stát neručí za hospodaření a závazky obce, pokud tento závazek nepřevzme stát smluvně.“

Mnoho nepřímo regulujících omezení můžeme najít také v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Zákon č. 25/2017 Sb., o sběru vybraných údajů pro účely monitorování a řízení veřejných financí. Tento zákon stanovuje územně samosprávným celkům povinnost měsíčně poskytovat informace ministerstvu financí o příjmech a výdajích, dále roční údaje o poskytnutých garancích a roční údaje o projektech partnerství veřejného a soukromého sektoru, a to pod hrozbou pokuty při porušení zákona.

Dle zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, Ministerstvo financí zveřejní každé kalendářní čtvrtletí minimálně celkové saldo, příjmy, výdaje, výnosy a náklady obcí. Z tohoto zákona také vyplývá, že dluh obce k průměru příjmů za poslední 4 roky nesmí překročit 60 %. Pokud se takto stane, ministr financí je povinen danou obec zařadit na seznam. V dalším roce obec musí svůj dluh snížit minimálně o 5 % rozdílu mezi průměrem příjmů za poslední 4 roky a vyšší dluhu.

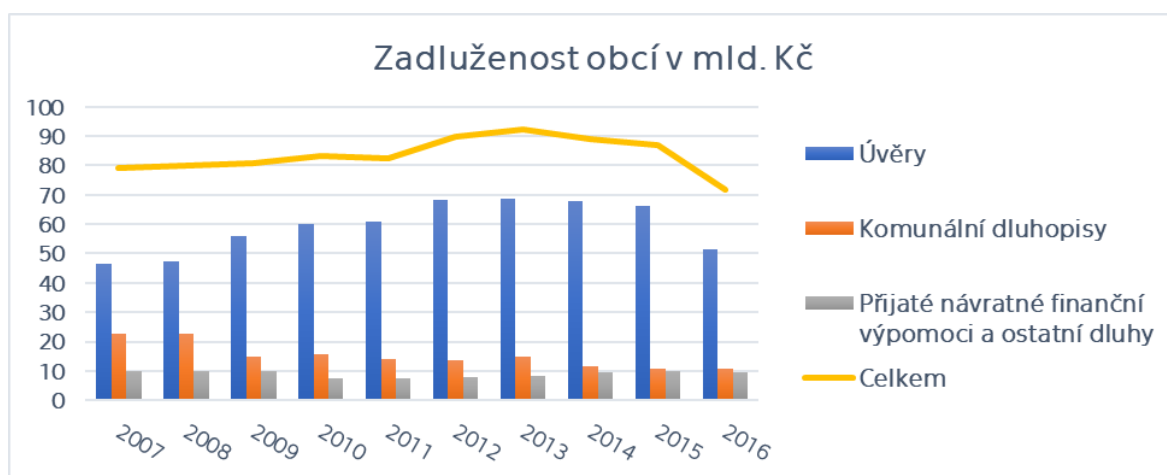
4. Zadluženost obcí v ČR

Téma zadluženosti obcí v České republice je stále aktuální. Zadluženost obcí sleduje nejen Ministerstvo financí České republiky, ale především by se o zadluženost měli zajímat samotní občané.

S rostoucí samostatností obcí v minulých letech se samozřejmě zvýšilo i samostatné rozhodování o obecních financích a majetku. Obce nově nad sebou nemají kontrolu a mohou s penězi nakládat dle svých rozhodnutí (v malé míře omezeno zákony). Z toho také plyne již od 90. let 20. století narůstající dluh municipálních rozpočtů, který jde ruku v ruce se zadlužeností státního rozpočtu. Změna v postavení obcí v rámci samosprávy motivovala obce k růstu iniciativnosti. Obce začaly spravovat svou infrastrukturu a rozvíjet se, na což bohužel nestačily jen prostředky z rozpočtu, ale obce začaly vstupovat na kapitálový trh a účastnit se finančních transakcí. (Provazníková, 2015)

4.1 Zadluženost za posledních 10 let (2007–2016)

Dluh obecních rozpočtů od vzniku České republiky v roce 1993 neustále rostl. (www.mfcr.cz) První meziroční snížení dluhu bylo zaznamenáno až mezi lety 2006 a 2007, což lze vidět v grafu 1. Od té doby došlo ještě několikrát k meziročnímu poklesu zadluženosti. Za určitý zlom můžeme považovat rok 2012 (viz graf 1), kdy dluh obcí poprvé překročil hranici 90 mld. Kč, přičemž nejvyšší nárůst byl zaznamenán ve strukturálních položkách dluhu – úvěry, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy.

Graf 1: Zadluženost obcí v mld. Kč, zdroj: vlastní tvorba dle dat z <http://www.mfcr.cz/>

Ministerstvo financí na svých stránkách komentuje zvýšení dluhu takto: „Úvěry, které obce přijaly od peněžních ústavů, byly podobně jako v minulých letech směřovány zejména na rekonstrukce a výstavbu technické infrastruktury (místní komunikace,

kanalizace, čistírny odpadních vod, vodovody), na předfinancování investičních projektů spolufinancovaných z fondů EU a na regeneraci a výstavbu bytového fondu. Obce tyto prostředky rovněž použily na rekonstrukce, zateplování a rozšíření školských zařízení, sportovních areálů a jiné občanské vybavenosti. Některá statutární města a hl. m. Praha také čerpala úvěry poskytnuté Evropskou investiční bankou určené na financování investic do zkvalitnění městské infrastruktury. Tyto úvěry se vyznačují relativně nízkým úročením a velmi dlouhou dobou splatnosti.“ (www.mfcr.cz)

Největší podíl na celkové zadluženosti mají samozřejmě statutární města, která díky svému objemu finančních prostředků, tvoří velké procento celkového dluhu. Analýzy ukazují, že čím více má obec obyvatel, tím větší dluh vykazuje. Je ale také důležité věnovat pozornost spíše malým a středně velkým obcím, které sice mají menší objem rozpočtu, ale jejich riziko neschopnosti splácet dluh je mnohem výraznější. V minulých letech došlo k případům, kdy se obce dostaly do insolvence a jejich majetek tak musel být vydražen, nebo kdy obce mají velmi vysoké riziko platební neschopnosti (například obec Prameny)². (Provazníková, 2015)

4.1.1 Zadluženost za rok 2016

Z celkového počtu 6 254 obcí nacházejících se na území Česka, vykázalo v roce 2016 zadluženost 3 266 obcí, což je více než 50 %. (www.mfcr.cz) Na černé listině, kterou každoročně sestavuje MFČR, bylo však za rok 2016 zaznamenáno jen 11 z nich. Konkrétně se jedná o tyto obce: Pšišimasy (Středočeský kraj), Vykáň (Středočeský kraj), Dolní Věstonice (Jihomoravský kraj), Račice (Ústecký kraj), Terezín (Ústecký kraj), Chotovice (Liberecký kraj), Vítězná (Královehradecký kraj), Kunětice (Pardubický kraj), Radenice (Kraj Vysočina), které se na seznamu objevily jen krátkodobě. Jedná se o obce, jejichž dluh vzrostl kvůli předfinancovaným projektům, které jsou podpořeny z národních nebo evropských fondů. Danou dotaci totiž obce na své účty obdrží až v následujícím roce. Zbylé dvě obce, tj. Dlažkovice (Ústecký kraj) a Prameny (Karlovarský kraj), jsou na seznamu vedeny z důvodu dlouhodobé zadluženosti. (www.idnes.cz)

Na tuto listinu se obce mohou dostat porušením pravidla pro rozpočtovou zodpovědnost, které je ukotveno v zákoně o pravidlech rozpočtové odpovědnosti (Zákon č. 23/2017 Sb.). Počet obcí na černé listině oproti předešlému roku klesl, jelikož v minulém roce (2015) na seznamu bylo 28 obcí. (Zákon č. 23/2017 Sb.)

² Více informací k nepříznivé situaci v obci Prameny je možné najít na těchto stránkách: https://vary.idnes.cz/stavba-stacirny-mineralnich-vod-v-pramenech-fzu-/vary-zpravy.aspx?c=A150112_2130316_vary-zpravy_ba.

PRAKTICKÁ ČÁST

5. Analýza vybraných obcí

Nadcházející část bakalářské práce se bude věnovat analýze zadluženosti vybraných obcí za období 10 let tj. 2007 – 2016. Výběr obcí proběhl na základě předem nadefinovaných kritérií, která byla vybrána tak, aby zvolené obce dokázaly poskytnout potřebné údaje. Jak je patrné z tabulky 3 – Kritéria výběru obcí, hlavními kritérii pro výběr byl počet obyvatel, výměra v km², okres, ve kterém se obce nacházejí (přesněji jejich geografická poloha v rámci Středočeského kraje), počet ekonomických subjektů a velikost průmyslového podniku, jehož sídlo se nachází na území dané obce. Vedlejším, ale neméně důležitým kritériem, byl ukazatel dluhové služby v roce 2016.

Jméno obce	Dobrovice	Cerhenice	Lužná
počet obyvatel k roku 2016	3 380	1 668	1 914
výměra v km ²	24,63	10,63	29,78
okres	Mladá Boleslav	Kolín	Rakovník
počet ekonomických subjektů	753	338	399
z toho průmyslových subjektů	107	46	47
velikost prům. podniku dle počtu zaměstnanců	velký	malý	žádný
ukazatel dluhové služby k roku 2016	4,21%	40,11%	7,68%

Tabulka 3: Kritéria výběru obcí, zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 3 je zřejmé, že pro mou práci byly vybrány následující obce Dobrovice, Cerhenice a Lužná. Každá z těchto obcí se nachází v jiném okrese Středočeského kraje, čímž splňují požadavek této práce na umístění v rámci Středočeského kraje. Stěžejním kritériem výběru byla přítomnost průmyslového podniku, kdy ideálně mělo nastat rozložení jedna obec s velkým průmyslovým podnikem, jedna s žádným a jedna s drobným a méně významným podnikem. Vybrané obce toto rozložení splňují. V první vybrané obci Dobrovice se nachází rozsáhlý průmyslový podnik – cukrovar Tereos TTD, a.s. V obci Cerhenice působí několik malých podniků, ale žádný nedosahuje větší významnosti. Poslední vybraná obec, tedy Lužná, nemá dle vyjádření starosty na svém území žádný průmyslový podnik.

Charakteristika vybraných ukazatelů

Pro účely analýzy obcí a jejich následné vzájemné srovnání jsem si zvolila ukazatele, ze kterých lze vyčíst finanční situaci obcí. Vybrány byly 4 ukazatele: cizí zdroje, podíl cizích zdrojů na celkových aktivech, cizí zdroje na 1 obyvatele a běžná likvidita. Většina těchto ukazatelů se nachází v soustavě informativních a monitorujících ukazatelů MFČR. Jsou to takzvané ukazatele SIMU, které kontroluje MFČR a každoročně z účetních výkazů, jež musí obce povinně předkládat, vyhodnocuje tyto ukazatele a zveřejňuje jejich hodnoty na svém portále MONITOR. Mnou vybraný ukazatel cizí zdroje spadá do skupiny informativních ukazatelů a dále podíl cizích zdrojů na celkových aktivech a běžná likvidita jsou ukazatele monitorující. Těm MFČR přikládá větší váhu a z toho důvodu jsou pro ně také stanovena omezení. Pokud má obec ukazatel likvidity

v intervalu $<0;1>$ a současně podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům větší než 25 %, dostane od MFČR dopis s žádostí o odůvodnění tohoto stavu. Posledním ukazatelem byl zvolen přepočtení cizích zdrojů na 1 obyvatele, čímž se lépe porovnává zadluženost obcí vzhledem k odlišným počtům obyvatel v nich žijící. Vzorce pro výpočet ukazatelů jsem převzala z knihy Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy od docentky Scholleové. (Scholleová. 2017)

Cizí zdroje jsou jednou z položek rozvahy, přičemž se dají nalézt mezi pasivy. Tento ukazatel vzniká součtem krátkodobých a dlouhodobých závazků, které daná společnost, v mém případě obec, eviduje.

Podíl cizích zdrojů na celkových aktivech znamená poměr zadlužení k celkovému majetku obce. Rizikovou hodnotou je výše 25 % a více. K výpočtu tohoto ukazatele jsem využila položky rozvahy, a to cizí zdroje a celková aktiva. Výpočet proběhl dle následujícího vzorce:

$$\text{podíl cizích zdrojů na celkových aktivech} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celková aktiva}}$$

Pro výpočet cizích zdrojů na jednoho obyvatele jsem postupovala téměř identicky. Z rozvahy jsem použila položku cizí zdroje a z Českého statistického úřadu jsem čerpala informace o počtu obyvatel vybraných obcí v analyzovaném období 10 let. Vzorec pro výpočet uvádím níže:

$$\text{cizí zdroje na 1 obyvatele} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{počet obyvatel}}$$

Posledním sledovaným ukazatelem byla běžná likvidita, která vyjadřuje schopnost obce dosáhnout svých závazků. Dá se interpretovat také jako schopnost uhradit pohledávky věřitelů, když dojde k přeměně všech oběžných aktiv v peněžní prostředky. Za kritickou je považována hodnota menší než 1, která vyjadřuje neschopnost uhradit závazky z oběžných aktiv a je nutné použít dlouhodobé zdroje financování. Běžnou likviditu jsem vypočítala takto:

$$\text{běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Analyzovaná data pro potřeby práce jsou veřejně přístupná na webových stránkách Ministerstva financí České republiky, a to v rámci databází Automatizovaného rozpočtového informačního systému (ARIS) a specializovaného informačního portálu MONITOR, na který MFČR přešlo v rámci inovace systému a začalo zde zveřejňovat data o obcích v roce 2010.

Spearmanův korelační koeficient

Míru těsnosti závislosti mezi dvěma veličinami lze stanovit pomocí korelačního koeficientu. Spearmanův korelační koeficient se využívá pro veličiny X, Y s neznámým pravděpodobnostním rozdělením. Počet hodnot veličin je n , přičemž hodnoty x_i a y_i

seřadíme dle velikosti a přiřadíme jim pořadová čísla p_i a q_i . Velikost koeficientu pak lze stanovit podle vztahu: (Hindls, 2007)

$$r_s = 1 - \frac{6 \sum_i (p_i - q_i)^2}{n(n^2 - 1)}$$

Spearmanův korelační koeficient nabývá hodnot z intervalu $< -1; 1 >$, kdy dle hodnoty ukazatele lze ve škále, stanovené Hindlsem, určit míru závislosti. Škála je rozdělena na 3 části, které jsou pro kladné i záporné hodnoty stejné: (Hindls, 2007)

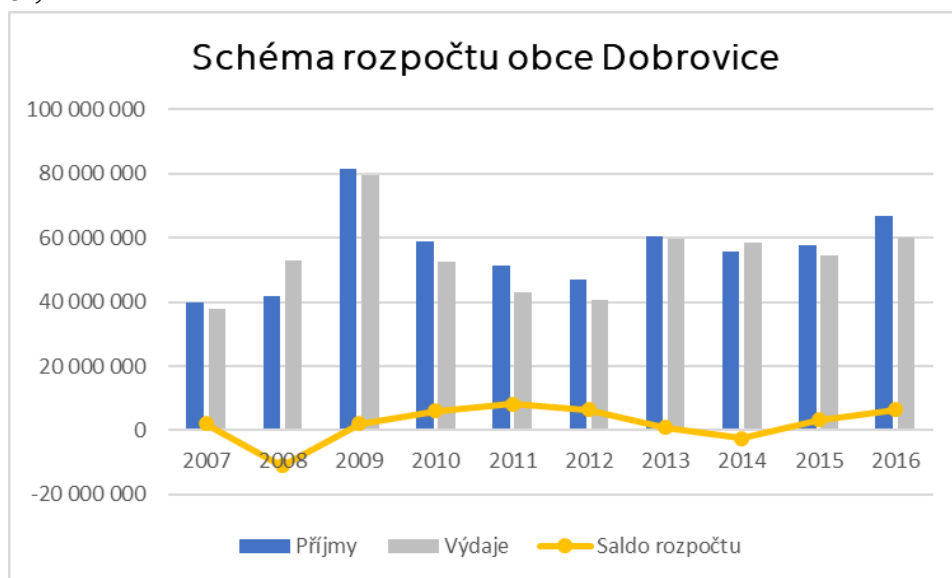
0 – 0,3	slabá významnost, mírný korelační vztah
0,3 – 0,7	středně silná významnost, středně silný korelační vztah
0,7 – 1	významná významnost, silný korelační vztah

5.1 Dobrovice

Dobrovice je město, jehož starostou je Mgr. Tomáš Sedláček (2014 – současnost), a které leží v okrese Mladá Boleslav (přesněji 7 km jižně od města Mladá Boleslav), tedy ve Středočeském kraji. Město Dobrovice se skládá z 8 místních částí, kterými jsou: Bojetice, Dobrovice, Holé Vrchy, Chloumek, Libichov, Sýčina, Týnec a Úherce. Dobrovice je definována jako město s vlastní právní subjektivitou. Co se historie týče, tak první písemná zmínka o Dobrovici pochází z roku 1249, přičemž na město bylo povýšeno v roce 1558 Jindřichem z Valdštejna. Od svého vzniku byla Dobrovice vždy město živé a plné podnikavých lidí, což mělo za následek rozkvět města i okolních částí. Pro historii byla důležitá především poloha nedalekého zámku Loučeň, na němž v 19. století žil rod Thurn-Taxisů, a právě díky tomuto rodu v roce 1831 v Dobrovici vznikl cukrovar. V současnosti je tento dobrovický cukrovar známý pod názvem společnosti Tereos TTD, a.s., která přivedla cukrovar do povědomí široké veřejnosti. Součástí cukrovaru se v roce 2006 stal také nově vystavěný lihovar, jenž získal několik prvenství, a to jako první výrobce bioethanolu v ČR, první vývozce biopaliva E85 a nejmodernější lihovar ve střední Evropě. Právě kvůli cukrovaru, který je největším zaměstnavatelem v Dobrovici, jsem si tuto obec vybrala. Cukrovar spadá do kategorie velkých podniků, a právě jeho vliv na obecní rozpočet budu v analýze sledovat.

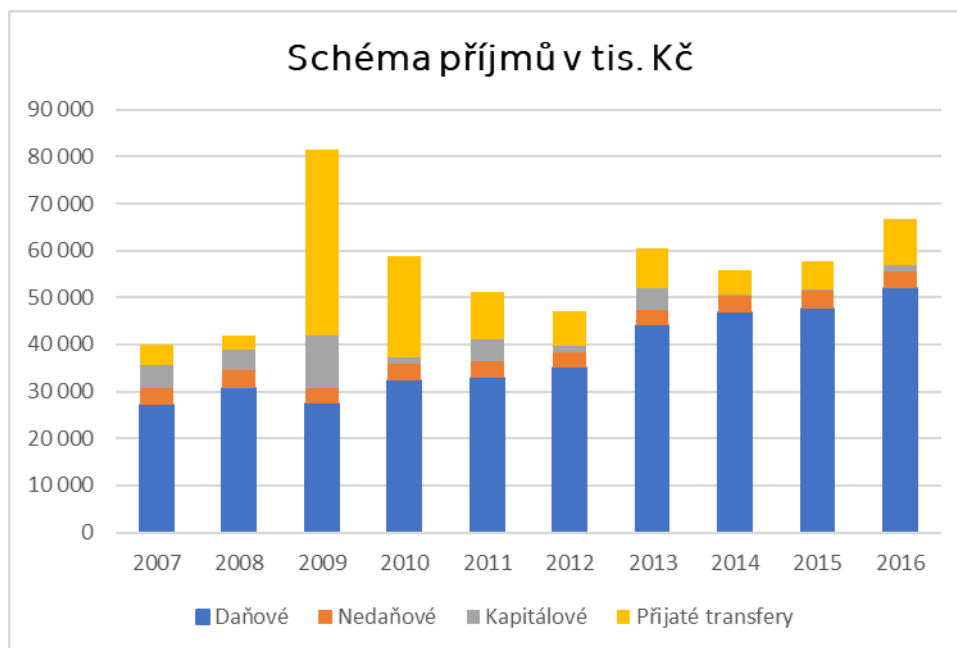
K samotné obci je důležité zmínit, že obec má plnou občanskou vybavenost, nachází se zde základní i mateřská škola, zdravotní středisko, pošta, veterinární klinika a policie. Jelikož se jedná o obec s více jak 3 tisíci obyvateli, odpovídá tomu skutečnost, že je zde zavedená kanalizace (čistička odpadních vod), vodovod i plynovod. Společnost Tereos TTD a.s. na svých webových stránkách zveřejňuje, že si je plně vědoma svého vlivu na obec a bude se snažit obyvatelům přítomnost cukrovaru vynahradit podporováním kultury a sportu v obci. Z toho důvodu v obci existuje mnoho možností kulturního vyžití v podobě amatérského divadelního spolku Dobrovít, pěveckého sboru Dobrovan nebo fotbalového klubu FK Dobrovice a dalších.

Dobrovice si v minulých letech zajistila několik úspěchů v rámci získávání dotací. Za pomoci dotace a finanční výpomoci od společnosti Tereos TTD a.s. se v obci podařilo vystavět muzeum cukrovarnictví, lihovarnictví a řepařství, které je ojedinělé v ČR. Z Operačního programu Životní prostředí získalo město prostředky na sběrný dvůr, který byl uveden do provozu v listopadu 2009 a pomohl tím zlepšit odpadové hospodářství obce. Nezanedbatelnou výpomocí ke zřízení sběrného dvora byla dotace ze státního rozpočtu ve výši cca 600 tisíc Kč. (www.dobrovice.cz) (<http://www.cukrovarytttd.cz>)

Graf 2: Schéma rozpočtu obce Dobrovice, zdroj: vlastní zpracování

Graf 2 znázorňuje schéma rozpočtu obce Dobrovice v letech 2007 – 2016. Na počátku sledovaného období obec hospodařila s přebytkem rozpočtu. V následujícím roce 2008 obec zaznamenala saldo rozpočtu kolem 11 milionů Kč. To bylo způsobeno tím, že obec byla kvůli čerpání dotací nucena vzít si bankovní úvěr. Jak lze vidět v grafu, v dalších letech se obec dostala zpět nad hranici nulového rozdílu mezi příjmy a výdaji. Do deficitu se obec ve sledovaném období vrátila již jen jednou, a to v roce 2014. Nejnižší příjmy i výdaje obec zaznamenala v roce 2007. Lze předpokládat, že nárůst příjmů i výdajů v následujících letech byl způsoben inflací, změnou rozpočtového určení daní a dalšími možnými makroekonomickými veličinami. Naopak nejvyšší příjmy i výdaje registrovala Dobrovice v roce 2009, kdy došlo k přestavbě náměstí a obec přijala na tuto akci dotace. Průměrné celkové příjmy za sledované období byly ve výši 56 092 180 Kč, oproti tomu výdaje byly v celkové výši 53 908 122 Kč. V průměru tedy obec hospodařila s přebytkem rozpočtu o celkové výši 2 184 058 Kč.

Graf 3: Schéma příjmů v tis. Kč, zdroj: vlastní zpracování

V grafu 3 výše je zobrazeno schéma příjmů obce Dobrovice ve sledovaném období. Jsou zde zobrazeny příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery. Z grafu jasně vyplývá, že nejvyšších příjmů obec dostává z daní, které jsou v obci odváděny a které jsou obci přiznány v rozpočtovém určení daní. Daňové příjmy jsou pravděpodobně takto výrazně vyšší oproti ostatním příjmům kvůli přítomnosti průmyslového podniku, který obci odvádí daň z nemovitostí, jež je u cukrovaru vlastníčího větší množství budov značně vysoká. Daňové příjmy tvoří v průměru 67 % všech příjmů obce. Procentní rozložení ostatních příjmů je 6% pro příjmy nedaňové, 6% pro příjmy kapitálové a zbylých 21% tvoří příjmy z přijatých transferů, přičemž ty byly zvýšeny především v již zmíněných letech 2009, 2010, kdy obec čerpala dotace na revitalizaci městského centra. Zmíněné daňové příjmy jsou v obci rozloženy takto: 18,40% daň z příjmu právnických osob (dále jen DPPO), 19,86% daň z příjmu fyzických osob (DPFO), 9,42% daně a poplatky z vybraných činností a služeb, 20,32% majetkové daně a 32% tvoří daně ze zboží a služeb v tuzemsku.

Tabulka 4 znázorňuje velikost ukazatelů, které byly vybrány pro analýzu zadluženosti obcí. Nejvíce cizích zdrojů obec využívala v roce 2008 a 2014. Jak již bylo zmíněno výše, v roce 2008 byla obec donucena přijmout úvěr ve výši přibližně 8 milionů Kč, a to z důvodů čerpání dotací. V roce 2014 se položka cizích zdrojů zvýšila ze stejného důvodu, tedy přijetím dlouhodobého úvěru. U položky podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům je bráno za rizikovou hodnotu 25%. V tomto případě lze tedy v tabulce 4 vidět, že podíl obce Dobrovice nepřesáhl hodnotu 6% a obec si tedy vede z pohledu

Rok	Cizí zdroje (v tis. Kč)	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)	Cizí zdroje na 1 obyvatele (v tis. Kč)	Běžná likvidita
2007	8 717	3,68%	2,85	2,77
2008	14 860	5,99%	4,81	3,70
2009	6 219	2,27%	2,00	1,25
2010	2 517	0,85%	0,79	5,48
2011	4 332	1,64%	1,35	8,61
2012	3 565	1,28%	1,08	11,99
2013	6 476	2,27%	1,95	14,94
2014	11 852	3,87%	3,57	17,17
2015	9 543	3,14%	2,85	12,53
2016	9 075	2,72%	2,68	7,40

Tabulka 4: Sledované ukazatele, zdroj: vlastní zpracování

tohoto ukazatele dobře. Také u cizích zdrojů na 1 obyvatele z tabulky vyplývá, že největší hodnota na jednoho obyvatele byla v roce 2008, a to ve výši 4 810 Kč. To vše souvisí s rozumným hospodařením obce, kdy je brán zřetel na to, aby se obec nedostala do větších problémů. Tomu odpovídá i poslední sloupec mé tabulky, který znázorňuje běžnou likviditu, jež má kritickou hodnotu v intervalu $<0;1>$. Lze vidět, že k této kritické hodnotě se obec přiblížila pouze v roce 2009 a od té doby hodnota běžné likvidity stoupala až po rok 2015. V roce 2016 došlo k malému snížení, ale obec se stále pohybuje v přijatelných číslech.

Z analýzy hospodaření obce Dobrovice lze soudit, že největší výkyvy finanční stránka obce zažívá v souvislosti s čerpáním dotací, které se obec snaží získat vždy jen na účelné projekty, které pomohou k rozvoji obce. Obec je v rámci svého hospodaření opatrnější a z toho plyne také její dobrá finanční situace. Vliv průmyslového podniku, který je v obci přítomný, lze vidět pouze na výši daňových příjmů. Vliv je však ukryt také za čerpáním dotací a s nimi spojenou nutností dofinancování projektů. Cukrovar se většinou k větším projektům připojí a finančně obci podpoří. Působení cukrovaru pomáhá především v městských záležitostech typu spolkové činnosti, akcí pro občany a v rozvoji občanské vybavenosti.

Zhodnocení vlivu průmyslového podniku z pohledu starosty

„Co se týče záležitostí finančních toků mezi městem a cukrovarem, tak je pravda, že firma čas od času přispěje do rozpočtu města nějakým přímým darem. Co se týká financí, které dostáváme pravidelně, tak to je zejména příspěvek, který dostáváme z daně z nemovitosti, která jde celá do městského rozpočtu, zatímco všechny ostatní daně, které cukrovar odvádí, jsou přes rozpočtové určení daní rozesílány všem obcím po České republice podle počtu obyvatel, takže tam ten přímý vstup pro nás až zase tak důležitý není. Kdyby tam byla nějaká motivační částka, jak se o ní dříve mluvilo, že by firmy část svých příjmů danily přímo v obci, bylo by to lepší, ale bohužel, to

u nás není. Takže my opravdu máme alespoň tu daň z nemovitosti a není úplně zanedbatelná. Vedle již zmíněných přímých vstupů do rozpočtu samozřejmě podporují místní spolky, a to dost vydatně.“ (Mgr. Tomáš Sedláček).

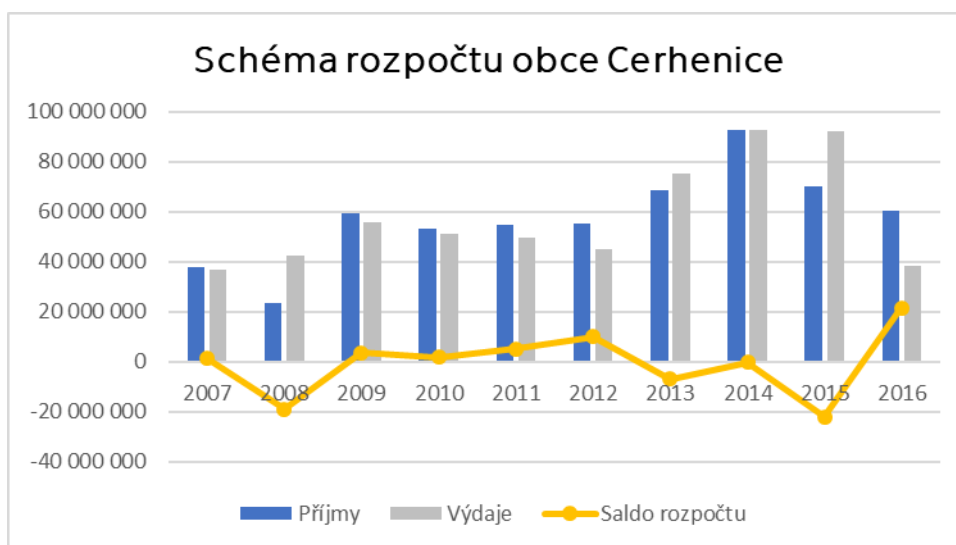
„Speciální výdaje kvůli cukrovaru nemáme žádné. Protihluková opatření, opravy silnic, vliv na životní prostředí, to vše spravuje cukrovar sám. Jediný vliv je pak na občany obce, kteří si mnohdy na hlučnost, zápach a další nepříjemné situace stěžují. Pozitivně cukrovar vnímají především spolky, přesněji ti občané, kteří jsou v těchto spolkách aktivní a vědí, že jim cukrovar přispívá na spolkovou činnost, a to dost velkou částkou. Občané vnímají také sponzorské akce směrem k městu, tam to byl ten vrt na koupališti nebo třeba sokolovna a takovéhle věci. Ale jinak je to také jak kdy. Ti, co bydlí blízko a vnímají hluk, ty nic nepřesvědčí. Ostatní podle situace. Starší občané, co tu žijí delší dobu, jsou zvyklí a vnímají rozdíl před lety a dnes, a to se nedá porovnávat. Spíš než pro obec, je cukrovar přínosem pro celý region. Z cukrovaru zde těží především místní zemědělci, kteří pěstěním cukrovky mají zajištěny příjmy a cukrovar je odbytíštěm.“ (Mgr. Tomáš Sedláček)

5.2 Cerhenice

Cerhenice je městys, jehož starostou je PhDr. Bc. Marek Semerád, MBA (2002 – současnost). S přihlédnutím na post starosty obce, jehož funkci už roku 2002 až do nyní zastává tentýž člověk, lze říci, že obec má stabilní politickou situaci. Cerhenice se nachází v okrese Kolín (11 km na severozápad od Kolína) a tudíž také ve Středočeském kraji. Součástí Cerhenice je menší obec Cerhýnky (585 obyvatel). První zmínka o obci Cerhenice pochází z roku 1295. Historickou zajímavostí pak je, že během třicetileté války byla obec zcela vylidněna a vypálena, avšak po válce se obec podařilo znovu obnovit a osídlit. V dnešní době je obec plně rozvinutá a občansky vybavená, z čehož vyplývá přítomnost základní a mateřské školy, zdravotního střediska, pečovatelské služby, knihovny a dalších institucí. Stejně jako u předchozí obce Dobruška, i zde můžeme najít kanalizaci s čističkou odpadních vod, vodovod a podobnost nalezneme i v přítomnosti zavedeného plynu.

V obci se nenachází žádný významný průmyslový podnik, ale pouze pár menších podniků. Z nich se mi podařilo dohledat informace o podniku GOLA náradí s.r.o., který zaměstnává méně než 10 lidí a jejich předmětem činnosti je velkoobchod a výroba kovového spotřebního zboží a náradí. Výsledky mého hledání potvrdil také starosta Cerhenic, který v jednom z rozhovorů prohlásil: „Nemáme žádné významné podnikatele, kteří by nám přispívali do obecního rozpočtu. Takže si snažíme pomoci sami prostřednictvím dotací.“

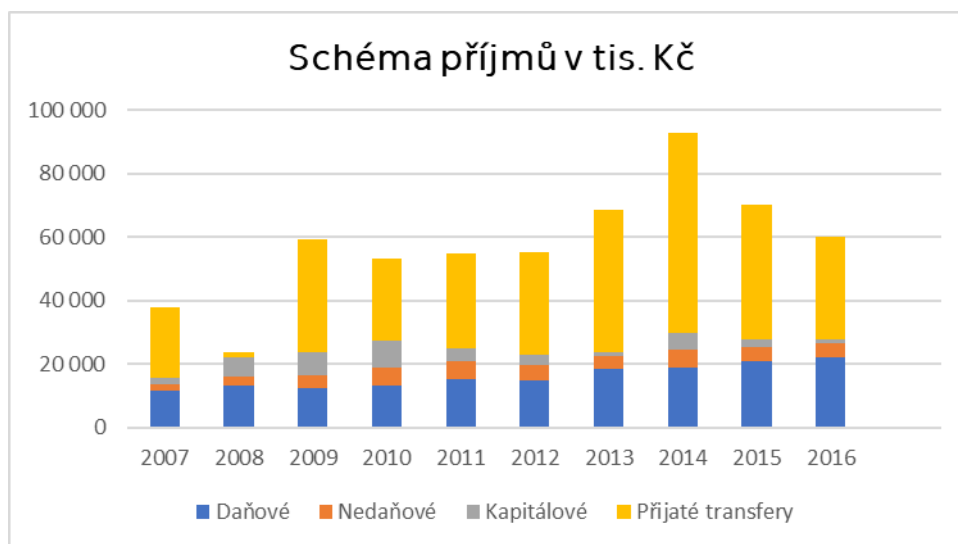
Právě pro zajímavé využívání dotací se obec v minulosti stala terčem mnoha novinářů a získala si přezdívky „Středočeské Beverly Hills“ a „Proteckní zapadákov“. Dotace do obce plynuly nejen z fondů, ale i individuálních žádostí podaných na Středočeský kraj. Z dotací se obci již povedlo financovat silnice, chodníky, semaforey na křižovatky, autobusové zastávky, několikanásobné rekonstrukce školy, bezplatný automat na sodovku, opravu hřbitovní zdi, postavení dvou rozhleden, a především dobíjecí stanice na elektromobily. Kuriozitou je, že nikdo z obyvatel elektromobil nevlastní. Zajímavostí obce je environmentální centrum, které vzniklo taktéž za pomoci spolufinancování z dotací. Centrum slouží obci jako vzdělávací a kulturní středisko, v jehož prostorech se nachází multifunkční přednáškový sál, dětská herna, knihovna, výstavní prostory a zoo koutek. Environmentální centrum vzniklo s cílem naučit děti o přírodě. Výstavba centra, které bylo otevřeno v srpnu 2016, stála více než 20 milionů Kč. Využívání dotací s sebou mnohdy nese i rizika, která mohou být nepříjemná. Například dotace není vždy takový, aby pokryla 100% výše částky, kterou bude realizovaný projekt stát. Je tedy možné, že si obec bude muset brát úvěr, aby mohla projekt dofinancovat. Po skončení dotovaného projektu začíná fáze kontrol a udržitelnosti projektu, a pokud je něco v nepořádku, může nastat situace, kdy je nutné část dotace vrátit. Časté využívání dotací tak může být rizikové z hlediska hospodaření obce. (www.idnes.cz) (www.cerhenice.cz) (www.ceskatelevize.cz)

Graf 4: Schéma rozpočtu obce Cerhenice, zdroj: vlastní zpracování

V grafu 4 je zobrazeno schéma rozpočtu obce v letech 2007 – 2016. Na počátku období obec začínala s téměř vyrovnaným rozpočtem, což nebylo naposledy, kdy výdaje převýšily obecní příjmy. S deficitem se rozpočet potýkal také v letech 2008, 2013, 2014 a 2015, přičemž v tomto roce obec dosáhla nejvyššího deficitu, a to v celkové výši -22 101 046 Kč. V následujícím roce 2016 obec naopak hospodařila s nejvyšším přebytkem (21 604 168 Kč). Časté výkyvy ve stavu rozpočtu pravděpodobně mohou být způsobeny hojným čerpáním dotací, kvůli kterým si většinou obce musejí brát úvěry a

v následujících letech finanční prostředky přislíbené dotace obdrží. Průměrný roční příjem Cerhenice byl ve sledovaném období 57 538 307 Kč. Oproti tomu průměrný výdaj vyšel o trochu nižší, a to ve výši 58 054 091 Kč. Z toho vyplývá, že za sledované období 10 let obec hospodařila se saldem 515 784 Kč. Nejvyšší propad v rámci toků rozpočtu obec zaznamenala hned z počátku období, kdy v letech 2007 a 2008 příjmy i výdaje dosáhly svého minima.

Graf 5: Schéma příjmů v tis. Kč, zdroj: vlastní zpracování

Změny v příjmech zachycuje graf 5, který znázorňuje schéma příjmů v tisících Kč. Z grafu jasně vyplývá, že nejvyšší příjmy přitékají do obecního rozpočtu z přijatých transferů, tedy z dotací. Jak již bylo zmíněno, nejnižších příjmů obec dosáhla v roce 2008, kdy byly příjmy přibližně 23 milionů Kč. V průměru za celé období bylo procentní rozdělení příjmů následující: 28% daňové, 7,5% nedaňové, 7,5% kapitálové a 57% přijaté transfery. Příjmy celé obce tedy z většinové části tvoří přijaté transfery, což může být pro hospodaření obce rizikové. Pro hospodaření obcí není obvyklé, aby přijaté transfery převyšovaly příjmy z daní. Zmíněné daňové příjmy jsou v obci rozloženy takto: 22,62% DPPO, 20,41% DPFO, 5,71% daně a poplatky z vybraných činností a služeb, 14,89% majetkové daně a 36,36% tvoří daně ze zboží a služeb v tuzemsku.

Rok	Cizí zdroje (v tis. Kč)	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)	Cizí zdroje na 1 obyvatele (v tis. Kč)	Běžná likvidita
2007	37 059	19,86%	24,87	0,45
2008	53 782	24,71%	34,99	2,04
2009	51 054	20,26%	31,97	1,30
2010	69 829	25,47%	43,26	0,56
2011	83 612	31,18%	51,20	0,87
2012	71 761	25,05%	43,89	1,37
2013	87 227	27,06%	52,90	1,86
2014	73 875	18,35%	44,34	0,82
2015	86 694	18,67%	52,35	0,63
2016	49 038	10,88%	29,40	0,36

Tabulka 5: Sledované ukazatele, zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 5 zobrazuje výši sledovaných ukazatelů v analyzovaném období. V prvním sloupci tabulky 5 jsou zaneseny cizí zdroje, které obec hojně využívá. Jejich průměrná hodnota za sledované období je 66 393 000 Kč, což v přepočtu na 1 obyvatele tvoří v průměru 40 920 Kč. Z pohledu podílu cizích zdrojů na celkových aktivech obce, je v tabulce vidět, že Cerhenice za sledované období celkem 4krát překročila rizikovou hranici 25%. Nejvyššího podílu přitom dosáhla v roce 2015, a to v celkové výši 31,18%. Také z hlediska běžné likvidity se obec pohybuje v nepříznivých číslech. Do rizikového intervalu $<0;1>$ se obec svým hospodařením vešla během 10ti sledovaných let celkem 6krát, přesněji v letech 2007, 2010, 2011, 2014, 2015 a 2016. V posledních 3 letech ukazatel běžné likvidity stále klesal, přičemž podíl cizích zdrojů na aktivech i ukazatel cizích zdrojů na 1 obyvatele také klesali. Jak již bylo zmíněno, MFČR stanovilo kombinaci hodnot ukazatelů podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům vyšší než 25% a běžné likvidity nižší než 1 jako rizikovou. Tohoto stavu dosáhla obec Cerhenice v roce 2010 a 2011 a musela tedy po obdržení dopisu z MFČR tento nepříznivý stav odůvodnit.

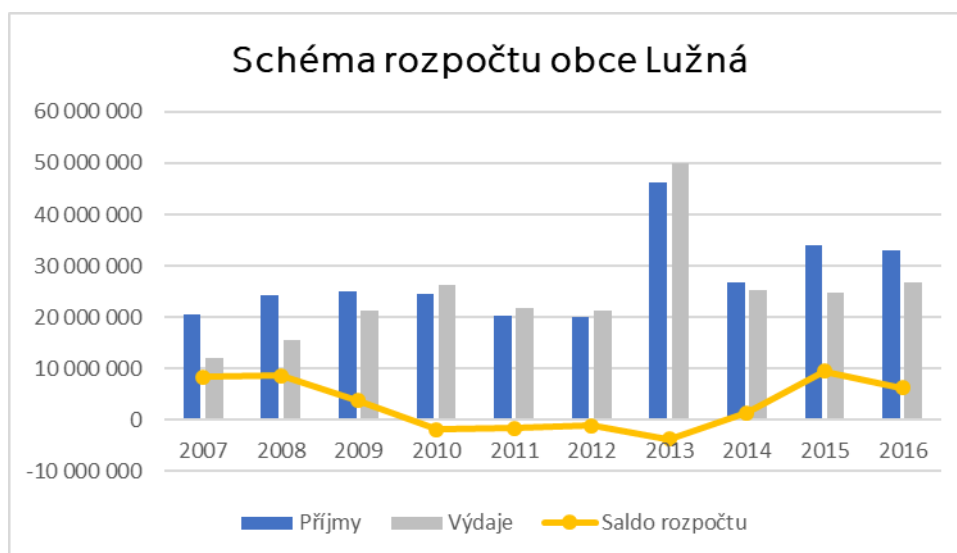
Z analýzy hospodaření obce Cerhenice vyplývá, že obec hojně využívá dotací, a tím pádem se jí zvyšuje ukazatel cizích zdrojů v rozvaze. To způsobuje nepříznivé výsledky sledovaných ukazatelů, které pracují právě s hodnotou této položky rozvahy. S tím souvisí také rozložení obecních příjmů, kdy více než polovinu tvoří příjmy z přijatých transferů, a rozpočet obce nemá zajištěné stabilní příjmy do dalších let.

5.3 Lužná

Třetí a poslední analyzovanou obcí v této bakalářské práci je obec Lužná. Ta se nachází také ve Středočeském kraji, a to v okrese Rakovník. Obec svou polohou spadá do CHKO Křivoklátsko, přesné umístění je na severozápadním okraji této chráněné krajinné oblasti. Obec Lužná se díky poloze nachází také v mikroregionu Poddžbánsko. Obec je tvořena jediným katastrálním územím, které však sestává ze 3 sídelních jednotek, a to: Lužná, Lužná – u nádraží a osada Belšanka, která je uprostřed křivoklátských

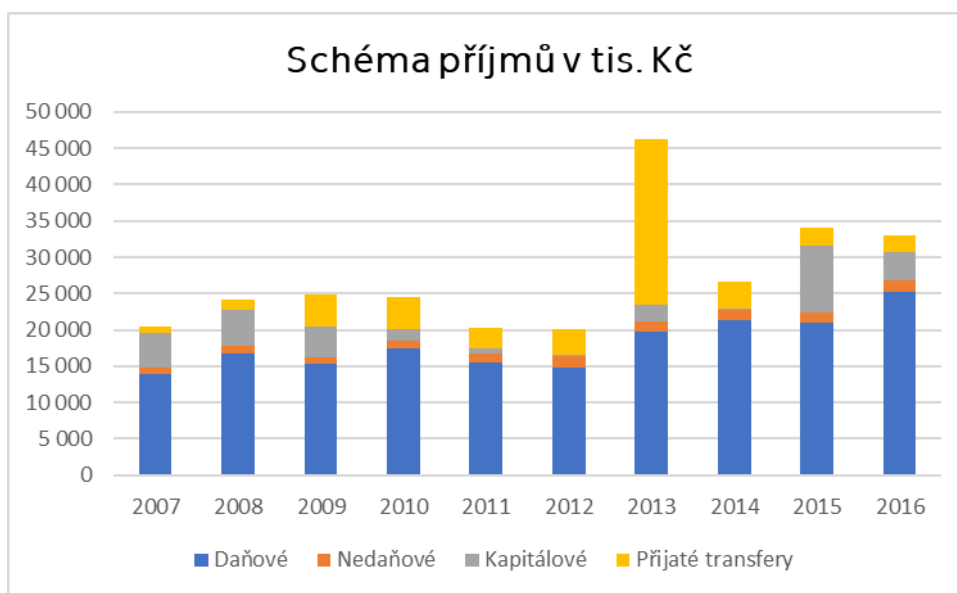
lesů. Nejvýznamnější částí v minulosti byla část Lužná – u nádraží, která díky železničným tratím byla důležitým železničním uzlem severozápadních Čech. S tím souvisí i výstavba Železničního muzea Lužná u Rakovníka, které se v obci nachází a je největším železničním muzeem v ČR. V současné době má obec necelé 2 tisíce obyvatel a rozkládá se na katastrálním území o výměře 29,78 km². Starostou obce je pan Václav Kejla (2010 – současnost). V obci se nachází základní občanská vybavenost – základní a mateřská škola, zdravotní středisko, sběrný dvůr a další. Pro občany je zde zřízeno několik zájmových spolků, které vylepšují zdejší kulturní a sportovní život. Ze spolků je možné jmenovat například fotbalový spolek TJ Sparta Lužná, myslivecké sdružení „Hlavačov“ Lužná, Baráčnícký spolek, hasičský sbor, chovatele a auto moto klub Lužná v AČR. (www.luzna.cz)

Při hledání průmyslového podniku autorka práce na žádné informace nenarazila. Výsledek autorčina hledání potvrdil také pan starosta Václav Kejla, který ve vzájemné e-mailové komunikaci sdělil, že v jejich obci se žádný velký ani malý průmyslový podnik nenachází, pouze na svém území evidují pár drobných podnikatelů.

Graf 6: Schéma rozpočtu obce Lužná, zdroj: vlastní zpracování

Schéma rozpočtu obce Lužná definuje graf 6, ve kterém lze vidět, že obec na počátku sledovaného období hospodařila s přebytkem rozpočtu. Tento přebytek pomalu klesal, až se v roce 2010 rozpočet obce dostal do deficitu, kde zůstal i v následujících letech. Z deficitního na přebytkový rozpočet se obci podařilo přejít v roce 2014 a od té doby už obec hospodařila jen s přebytkem. Deficit v letech 2010 – 2013 pravděpodobně způsobilo vynaložení finančních prostředků na rekonstrukci školy a hasičské zbrojnice. Graf znázorňuje situaci, kdy nejnižší příjmy i výdaje získala obec v roce 2007, naopak nejvyšší v roce 2013. Za sledované období se Lužná pohybovala v příjmech o průměru 27 449 787 Kč a výdaji o průměru 24 518 778 Kč. Z toho vyplývá, že v analyzovaném období obec v průměru dosáhla přebytku rozpočtu o celkové výši 2 931 009 Kč.

Graf 7: Schéma příjmů v tis. Kč, zdroj: vlastní zpracování

V grafu 7 s názvem Schéma příjmů v tis. Kč lze sledovat složení příjmů obce v analyzovaném období. Graf ukazuje, že největší podíl na celkových příjmech mají příjmy daňové, které tvoří 66% celku. Nejmenší podíl na celkových příjmech nesou nedaňové příjmy, a to v procentní výši 4,5%. Téměř stejně významné jsou pro rozpočet obce položky kapitálových příjmů a přijatých transferů, kdy kapitálové příjmy tvoří 11,5% a přijaté transfery 18% celkových příjmů. Pokud se ale podíváme na graf, můžeme zde vidět, že přijaté transfery nejsou na rozdíl od kapitálových příjmů téměř rovnoměrně rozmístěny do sledovaného období, ale je v nich značný rozdíl. Nejvyšších přijatých transferů se obec dočkala v roce 2013, kdy přijala transfery ve výši 22 800 000 Kč. Zmíněné daňové příjmy jsou v obci rozloženy takto: 25,21% DPPO, 24,07% DPFO, 6,51% daně a poplatky z vybraných činností a služeb, 4,91% majetkové daně a 39,30% tvoří daně ze zboží a služeb v tuzemsku.

Rok	Cizí zdroje (v tis. Kč)	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)	Cizí zdroje na 1 obyvatele (v tis. Kč)	Běžná likvidita
2007	6 082	4,37%	3,38	21,53
2008	3 083	2,12%	1,73	47,30
2009	488	0,32%	0,27	25,57
2010	3 220	1,95%	1,79	3,48
2011	1 695	1,38%	0,93	4,98
2012	2 850	2,30%	1,57	2,80
2013	32 506	25,03%	17,57	1,46
2014	10 162	10,60%	5,49	4,30
2015	8 049	7,00%	4,26	6,61
2016	5 292	4,25%	2,76	7,33

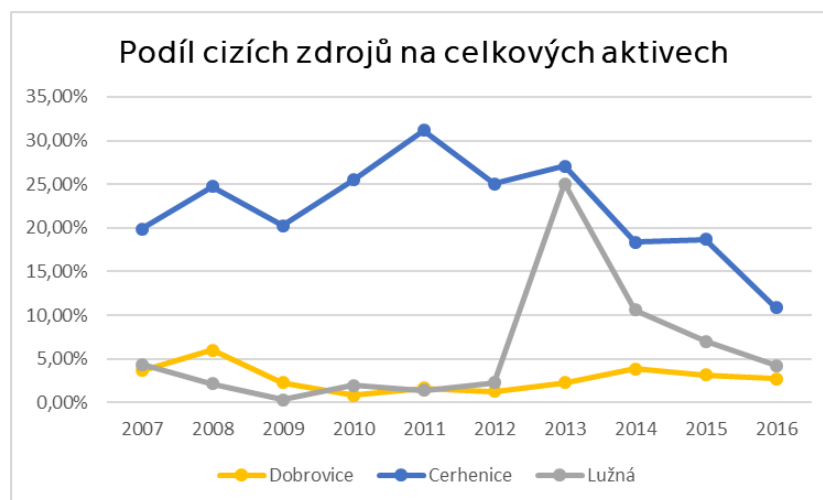
Tabulka 6: Sledované ukazatele, zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 6 znázorňuje hodnoty sledovaných ukazatelů obce Lužná v analyzovaném období. V tabulce lze vidět nerovnoměrně rozložené využívání cizích zdrojů, kdy se jejich hodnota pohybuje od 488 000 Kč v roce 2009 až po 32 506 000 Kč v roce 2013. Průměrně pak obec ve sledovaném období využívala 7 343 000 Kč cizích zdrojů. V analýze podílu cizích zdrojů na celkových aktivech lze vidět, že obec se pouze jednou dostala nad kritickou hranici, a to v roce 2013 s podílem 25,03%. Riziková hranice byla překročena pouze o 0,03% a v následujících letech bylo vše napraveno. V tomto roce 2013 dosáhla také nejvyšší hodnoty v přepočtu cizích zdrojů na 1 obyvatele, což bylo 17 570 Kč. V ostatních letech dosahovaly cizí zdroje na 1 obyvatele nízkých hodnot. V rámci běžné likvidity se obec Lužná pohybovala v počátku sledovaného období ve výborně vyhlížejících číslech. Od roku 2009 však začala běžná likvidita obce klesat a klesala až do již zmiňovaného přelomového roku 2013. Od té doby začala opět mírně růst. I přes velké snížení se však běžná likvidita ani jednou během sledovaného období nedostala pod rizikovou hranici 1.

Po analýze finanční situace obce Lužná lze říci, že hospodaření obce funguje celkem v pořádku. Obec se v rámci sledovaných ukazatelů pohybuje v přijatelných mezích (až na případ roku 2013 a podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům 25,03%). Také složení příjmů indikuje dobrou finanční situaci, kdy většinu příjmů tvoří příjmy daňové.

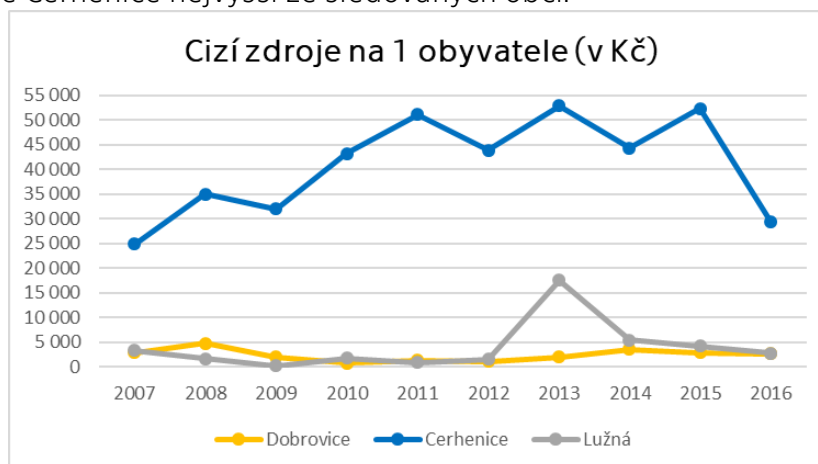
6. Porovnání a vyhodnocení

Na základě sledovaných ukazatelů, kterými jsou podíl cizích zdrojů na celkových aktivech, cizí zdroje na 1 obyvatele a běžná likvidita, porovnáme vybrané obce mezi sebou. Pro lepší přehlednost jsou uvedeny grafy jednotlivých ukazatelů se znázorněním hodnot každé obce. Dle počtů obyvatel (Dobrovice 3380, Cerhenice 1668, Lužná 1914) lze předpokládat, že obce Lužná a Cerhenice budou mít podobné rozložení.

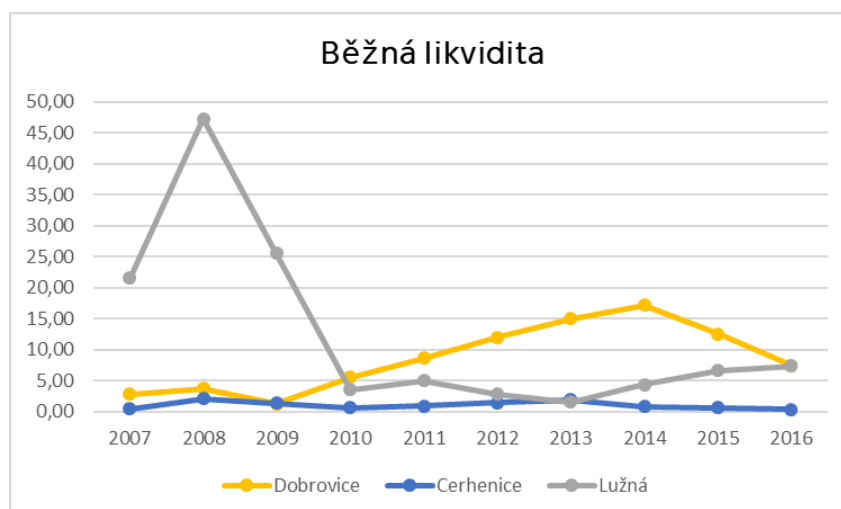
Graf 8: Podíl cizích zdrojů na celkových aktivech, zdroj: vlastní zpracování

Graf 8 ukazuje podíl cizích zdrojů na celkových aktivech. Vidíme, že obec Cerhenice má v celém sledovaném období tento podíl nejvyšší a také jako jediná přesáhla hranici 25% a to dokonce vícekrát. To je pravděpodobně způsobeno častým využíváním dotací k financování obecních projektů, způsobeno to může být i tím, že obec Cerhenice nemá tak vysoké daňové příjmy jako zbylé dvě obce. Respektive obec Lužná má téměř totožné daňové příjmy jako obec Cerhenice, která má dokonce více obyvatel. Největší podíl na tomto ukazateli má však výše cizích zdrojů a ta, jak již bylo zmíněno, je u obce Cerhenice nejvyšší ze sledovaných obcí.

Graf 10: Cizí zdroje na 1 obyvatele (v Kč), zdroj: vlastní zpracování

S využíváním cizích zdrojů souvisí také ukazatel cizích zdrojů na 1 obyvatele, který je znázorněn v grafu 9. Z grafu jasně vyplývá, že obec Cerhenice má tento podíl nejvyšší, a to až několikanásobně vyšší než zbývající obce. Průměrný počet využívaných cizích zdrojů na 1 obyvatele byl u obce Cerhenice ve sledovaném období ve výši 40 920 Kč. Oproti tomu v obci Dobrovice ve výši 2 390 Kč a v Lužné 3 970 Kč. Je tedy vidět, že obec Cerhenice se jako jediná ze vzorku obcí dostala na desetitisícovou částku. Mezi posledními dvěma sledovanými roky však došlo k celkem výraznému snížení. Obci lze doporučit další snižování tohoto ukazatele.

Graf 9: Běžná likvidita, zdroj: vlastní zpracování

V grafu 10 je zobrazen poslední ukazatel, a to běžná likvidita. Tu má naopak obec Cerhenice nejnižší, protože u likvidity je naopak požadována co nejvyšší hodnota. Obec Cerhenice se svými výsledky pohybuje v intervalu $<0;2>$ přičemž hodnota 1 je považována za zlomovou. Situaci obce Cerhenice lze z pohledu běžné likvidity považovat za nepříznivou, jelikož obec víceméně není schopna pokrýt své závazky. Situace obcí Dobrovice a Lužná jsou v tomto případě mnohem příznivější a jsou tím pádem schopny dostát svým závazkům.

Z analýzy zadluženosti 3 vybraných obcí vyplývá, že největší vliv na obecní rozpočty má příjem dotací, který rozpočet ovlivňuje velkou měrou. Jak již bylo zmíněno, dotace pro obec většinou znamenají prvotní přijetí úvěru, následnou investici a až v následujících letech se obci vrátí poměrná část vynaloženého výdaje.

Změny v rozpočtech obcí jsou způsobovány také změnami rozpočtového určení daní, které je nestálé. V souvislosti s touto skutečností obce často nedokážou predikovat výši daňových přínosů do rozpočtů v následujících letech, což přináší potíže s plánováním výdajů.

Spearmanův korelační koeficient

Pomocí Spearmanova korelačního koeficientu byla vypočítána míra vzájemné závislosti mezi zadlužeností obce a přítomností průmyslového podniku v ní působící. Zadluženost obce je v tomto výpočtu zastoupena saldem rozpočtu, které s danou zadlužeností souvisí. Přítomnost průmyslového podniku pro potřeby analýzy vyjadřuje obrat firmy získaný z výkazu zisku a ztráty, jež každá společnost povinně zveřejňuje na stránkách Ministerstva spravedlnosti České republiky, konkrétně na www.or.justice.cz. Z obce Dobrovice jsou brána v potaz data pouze za již zmíněný podnik Tereos TTD, a.s., ačkoliv se v obci nachází více podniků. V obci Cerhenice se jednalo o podnik Gola náradí s.r.o., u kterého bohužel nebylo možné získat výkaz zisku a ztráty za rok 2016. Jelikož v obci Lužná nenachází žádný významnější průmyslový podnik, pro potřeby výpočtu koeficientu bylo místo obratu společnosti využito výnosové položky daň z příjmu fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti.

Výsledná hodnota Spearmanova korelačního koeficientu vyšla u obce Dobrovice $r_s=0,321212$. Dle škály statistické významnosti korelačního koeficientu, kterou sestavil Hinds, leží výsledný koeficient obce Dobrovice v intervalu $<0,3 ; 0,7>$, jedná se tedy o pozitivní středně intenzivní korelační vztah. Zde došlo k paradoxnímu jevu, kdy růst výnosů z podniku vyvolá růst zadlužení, a naopak. Vzhledem k hodnotě nelze říci, že by toto mělo významný dopad. Jak zmínil starosta obce Dobrovice, pan Sedláček, pokud by stát zavedl jiné rozdělení daní a podniky by danily část příjmů v obci, kde mají sídlo, lze předpokládat, že vzájemná závislost mezi zadlužeností obce a přítomností průmyslového podniku by byla vyšší.

Obec Cerhenice měla výsledný koeficient ve výši $r_s= -0,533333$, jelikož je škála rozdělena na stejné intervaly pro kladné i záporné hodnoty, tak taktéž jako obec Dobrovice, spadá Cerhenice do středně silné oblasti závislosti, tentokrát však s negativním

vlivem. Jinak tomu není ani u obce Lužná s koeficientem $r_s = -0,70909$, což znamená velmi silnou negativní statistickou závislost.

Z výpočtu Spearmanova korelačního koeficientu vyplynulo, že pouze u obce Dobrovice, ve které se nachází velký průmyslový podnik, je závislost mezi zadlužeností a přítomností průmyslového podniku pozitivní. To však jak již bylo zmíněno, vyvolává paradoxní jev, kdy se zvýšením výnosů z podniku dochází ke zvýšení zadluženosti. U zbylých obcí dochází k negativnímu vztahu (středně intenzivního a silně intenzivního korelačního vztahu), kdy růst výnosů z podniku (popř. výnosů z DPFO z OSVČ) vyvolá naopak pokles zadluženosti. Zde lze říci, že na obce s menším počtem obyvatel má vliv existence podniku či podnikatelů v obci s pozitivním dopadem.

Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na analýzu zadluženosti vybraných obcí ve Středočeském kraji v období 2007 – 2016. V první části byla stanovena teoretická východiska pro část praktickou. Obec zde byla vymezena v rámci platné legislativy jako základní územní jednotka a charakterizovány byly pojmy související s hospodařením obcí. Z důvodu následné analýzy se praktická část zaměřila především na schéma rozpočtu a složení municipálních příjmů a výdajů. V rámci další kapitoly byly uvedeny formy snižování dluhu, které většina obcí využívá. Na to navázala část věnovaná regulaci zadluženosti obcí ze strany státu a ministerstva financí České republiky, jejichž regulace jsou spíše kontrolou stavu a nejedná se o snahu předejít problému zadluženosti. V závěru teoretické části byl zhodnocen stav zadluženosti všech obcí České republiky, což nastínilo základy k následné praktické části.

K naplnění předem stanovenému hlavnímu cíli práce byla využita analýza finanční situace vybraných obcí za období 10 let tj. 2007 - 2016. Obce byly vybrány dle stanovených kritérií – musely se nacházet ve Středočeském kraji, dále zde byl požadavek na ne/přítomnost průmyslového podniku, důležitý byl také počet obyvatel, dluhová služba v roce 2016 a velikost obce. Vybrány pro potřeby této práce byly obce Dobruška, Cerhenice a Lužná. V rámci analýzy byl zkoumán rozpočet a jeho saldo v celém sledovaném období. Detailní pohled byl věnován skladbě příjmů, přičemž zásadní roli pro obce hrají daňové příjmy, které tvoří stabilní složku příjmových položek. Následně byl vypočítán ukazatel cizích zdrojů, poměru cizích zdrojů k celkovým aktivům, poměru cizích zdrojů na 1 obyvatele a také ukazatel běžné likvidity. Na základě těchto ukazatelů byla zhodnocena situace obcí a rozebrány vztahy mezi jednotlivými ukazateli a skutečnostmi, které se v obci odehrály. Podrobně byly rozebrány především dotace, jež obce ve sledovaném období přijaly, jelikož jedna z vybraných obcí – Cerhenice, je z důvodu častého využívání dotací značně zadlužená. Tímto byl splněn první stanovený cíl, a to analýza vybraných obcí z hlediska jejich zadluženosti za období 10 let.

Ke splnění dílčího cíle, kterým bylo zkoumání vlivu přítomnosti průmyslového podniku na zadluženost a obecní rozpočet, byla využita statistická metoda pro stanovení vzájemné závislosti dvou veličin. K výpočtu byl použit Spearmanův korelační koeficient, pomocí něž bylo zjištěno, že mezi zadlužeností obce a přítomností průmyslového podniku je středně silný korelační vztah. V obci, kde se žádný průmyslový podnik nenacházel, byl zjištěn silně negativní vztah mezi zadlužeností a daní z příjmu právnických osob ze samostatné činnosti, kdy tato daň byla vybrána místo obratu průmyslového podniku.

V závěru lze říci, že v rámci legislativy České republiky se vyskytuje absence jakékoliv snahy předcházet zadluženosti obcí. Bylo by dobré si uvědomit, že zadluženost obcí spadá pod státní rozpočet a tím přispívá i k celkové zadluženosti státu. Minister-

stvo financí České republiky v posledních letech za pomoci informačního portálu MONITOR dohlíží na hospodaření obcí a stanovuje podmínky, za kterých je vše v pořádku, ale to je pouze analýza již vzniklých skutečností.

Seznam použité literatury

Tištěné zdroje:

GRÚŇ, Lubomír. *Finanční právo a jeho instituty*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2009. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 9788072017454.

HAVLAN, Petr. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*. 2., aktualiz. a podstatně dopl. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 9788072017089.

HINDLS, Richard. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.

Káňa, Pavel, 2007. *Základy veřejné správy*. 2 přepr. a dopl. Vydání. Ostrava: Monta-nex. ISBN 976-80-7225-244-2.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 9788073579364.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: územní aspekty veřejných financí*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 8071870242.

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření obcí a rozpočet*. Praha: Codex Bohemia, 1997. ISBN 8085963345.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 9788073576981.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 9788024756080.

SCHOLLEOVÁ, Hana. *Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy*. 3., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Expert (Grada). ISBN 9788027104130.

Legislativa:

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové zodpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 25/2017 Sb., o sběru vybraných údajů pro účely monitorování a řízení veřejných financí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.

Elektronické zdroje:

ARISweb [online]. 2004 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/informacni-systemy/arisweb>

Cerhenice postavily z dotací středočeské Beverly Hills. Povolební změna by mohla utrácení zastavit. *Česká televize* [online]. Česká televize, 2018, 9.10.2016 [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1932799-cerhenice-postavily-z-dotaci-stredoceske-beverly-hills-povolebni-zmena-mohla-utraceni>

Dobrovice [online]. Jihlava: WEBHOUSE, 2010 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://www.dobrovice.cz/>

Historie společnosti Tereos TTD. *Tereos TTD, a.s.* [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://www.cukrovarytttd.cz/o-spolecnosti/historie/>

IISSP - MONITOR [online]. 2013 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/informacni-systemy/iissp--monitor>

Jedna ves, dvě rozhledny. O stamiliony stačí podle starosty jen požádat. *IDNES.cz* [online]. MAFRA, 2018, 2.10.2015 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/starosta-cerhenic-je-zaroven-namestkem-hejtmana-obec-ziskava-miliony-na-dotacich-g1n-/domaci.aspx?c=A151002_090700_domaci_jkk

Kraje ČR. *Asociace krajů České republiky* [online]. NETservis, 2013, 2018 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.asociacekraju.cz/kraje-cr/>

Malý lexikon obcí České republiky - 2017. *Český statistický úřad* [online]. 15.12.2017 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2017>

Městys Cerhenice [online]. 2018 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <http://www.cerhenice.cz/>

Obec Lužná [online]. Galileo Corporation, 2018 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <http://www.luzna.cz/>

Rozpočet obce [online]. Rozpočet veřejně o.s. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/>

Zadlužení obcí i krajů loni kleslo. *České noviny* [online]. 2018, 15.11.2017 [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/zadluzeni-obci-i-kraju-loni-kleslo/1551081>

Zadluženost územních rozpočtů 2012. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2013, 15.4.2013 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2012/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-2012-11641>

Zadluženost územních rozpočtů v roce 2016. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 14.11.2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2016/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-201-30092>

Zadluženost územních rozpočtů v roce 2016. *Ministerstvo financí* [online]. 2013, 14.11.2017 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2016/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-201-30092>

Zadluženost územních samosprávných celků v roce 2007. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2013, 13.5.2008 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2007/zadluzenost-uzemnich-celku-2007-940>

Zadlužených obcí ubylo, většina z nich čeká už jen na proplacení dotací. *IDNES.cz* [online]. MAFRA, 2018, 28.9.2017 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: https://ekonomika.idnes.cz/obce-dluhy-ministerstvo-financi-day-/ekonomika.aspx?c=A170921_140022_ekonomika_are

Seznam tabulek

Tabulka 1: Schéma běžného rozpočtu (Provazníková, 2015)	13
Tabulka 2: Schéma kapitálového rozpočtu (Provazníková, 2015)	13
Tabulka 3: Kritéria výběru obcí, zdroj: vlastní zpracování	24
Tabulka 4: Sledované ukazatele, zdroj: vlastní zpracování	29
Tabulka 5: Sledované ukazatele, zdroj: vlastní zpracování	33
Tabulka 6: Sledované ukazatele, zdroj: vlastní zpracování	35

Seznam grafů

Graf 1: Zadluženost obcí v mld. Kč, zdroj: vlastní tvorba dle http://www.mfcr.cz/	21
Graf 2: Schéma rozpočtu obce Dobrovice, zdroj: vlastní zpracování	27
Graf 3: Schéma příjmů v tis. Kč, zdroj: vlastní zpracování	28
Graf 4: Schéma rozpočtu obce Cerhenice, zdroj: vlastní zpracování	31
Graf 5: Schéma příjmů v tis. Kč, zdroj: vlastní zpracování	32
Graf 6: Schéma rozpočtu obce Lužná, zdroj: vlastní zpracování	34
Graf 7: Schéma příjmů v tis. Kč, zdroj: vlastní zpracování	35
Graf 8: Podíl cizích zdrojů na celkových aktivech, zdroj: vlastní zpracování	36
Graf 10: Běžná likvidita, zdroj: vlastní zpracování	37
Graf 9: Cizí zdroje na 1 obyvatele (v Kč), zdroj: vlastní zpracování	37

Seznam příloh

Příloha A	Souhlas se zveřejněním rozhovoru
Příloha B	Rozhovor se starostou Dobrovice
Příloha C	Výpočet Spearmanova koeficientu

Informace o bakalářské práci

Bakalářská práce na téma Analýza zadluženosti obcí ve Středočeském kraji je vedena na Českém vysokém učení technickém v Praze v rámci její nefakultní části Masarykova ústavu vyšších studií. Autorem práce je Kateřina Najmanová a vedoucím práce je paní Ing. Pavla Koťátková Stránská, Ph.D.

Cílem práce je analyzovat vybrané obce v České republice z hlediska jejich zadluženosti za posledních 10 let. Nejprve bude vymezena obec dle platné legislativy a vysvětleny pojmy týkající se hospodaření obcí. Aplikační část se bude věnovat analýze obcí vybraných dle zvolených kritérií. V analýze bude zkoumán vliv přítomnosti průmyslového podniku na zadluženost a obecní rozpočet.

Souhlas se zveřejněním rozhovoru

Já, níže podepsaný/á, souhlasím se zveřejněním rozhovoru, který se mnou v rámci tvorby bakalářské práce provedla Kateřina Najmanová. Byl/a jsem informován/a o obsahu a cíli dokumentu, pro něž tento rozhovor poskytuji.

JMÉNO: T. Sedláček

V Dobrušce dne: 9.4.2018

Podpis:

Příloha B Rozhovor se starostou Dobrovice

Dne 9.4.2018 sem uskutečnila rozhovor se starostou města Dobrovice, panem Mgr. Tomášem Sedláčkem. Tímto mu děkuji za jeho vstřícný přístup a poskytnutí informací.

Přináší sebou cukrovar pro Dobrovice nějaké příjmy do rozpočtu?

Co se týče záležitostí finančních toků mezi městem a cukrovarem, tak je pravda, že firma čas od času přispěje do rozpočtu města nějakým přímým darem. Není to každý rok, je to podle situace, ale třeba v roce 2016 (možná 2017, nevím, kdy přesně ta platba proběhla) nám přispěli na koupi sokolovny od sokolský obce, a to ve výši 50% kupní ceny. Rok předtím nám přispěli asi milionovou částkou do odpadového hospodářství. V těch předcházejících letech třeba přispívali na opravu Regentského domu, což je památka naproti cukrovarnickému zámku nebo nám tady zřídili na svoje náklady vrt pro napouštění dobrovického koupaliště. Takže tady byly takovéhle přímé vstupy do rozpočtu města.

Existují i nějaké pravidelné příjmy?

Co se týká financí, které dostáváme pravidelně, tak to je zejména tedy příspěvek, který dostáváme z daně z nemovitosti, která jde celá do městského rozpočtu, zatímco všechny ostatní daně, které cukrovar odvádí jsou přes rozpočtové určení daní rozesílány všem obcím po České republice podle počtu obyvatel, takže tam ten přímý vstup pro nás až zase tak důležitý není. Kdyby tam byla nějaká ta motivační částka, jak se o ní dříve mluvilo, že by firmy část svých příjmů danily přímo v obci, bylo by to lepší, ale bohužel, to u nás není. Takže my opravdu máme alespoň tu daň z nemovitosti a není úplně zanedbatelná.

Společnost Tereos TTD na svých stránkách zveřejňuje, že je si plně vědoma zodpovědnosti největšího zaměstnavatele na Dobrovicku a není jí lhostejný kulturní a sportovní život v regionu. Je toto tvrzení pravdivé a opravdu společnost přispívá na řadu spolků a organizací?

Vedle již zmíněných přímých vstupů do rozpočtu samozřejmě podporují místní spolky, a to dost vydatně. Většinou jsou to největší sponzoři, ať už se podíváte na fotbalisty, mažoretky, divadlo, pěvecký soubor, šachisty, prostě ta spolková činnost je tady nechci říct závislá, ale hodně podporovaná ze strany cukrovaru. To by vám asi nejlépe řekl tiskový mluvčí cukrovaru pan Hradiský.

Přináší sebou cukrovar pro Dobrovice nějaké výdaje z rozpočtu? (oprava silnic, snížení hlučnosti atd.)

Z výdajů vy zmiňujete snížení hlučnosti a opravu silnic, tyhle výdaje jsou všechny na cukrovaru. V podstatě hlučnost tady řešíme jen stížnosti, ale náklady na protihluková opatření a podobné řeší vše cukrovar, takže tam nás to nestojí nic. Spíš jenom občané,

kteří jsou tím obtěžovaní, tak že tím trpí. Totéž se týká problému se zápachem a dopravou. V podstatě dopravu v obci téměř nezaznamenáváme, protože cukrovar tu před lety vybudoval obchvaty. Jak obchvat Libichova, tak jižní obchvat Dobrovic. Takže cukrovarské nákladáky přes město vůbec nejezdí, ale jezdí po obchvatech, který jsou ve vlastnictví cukrovaru a ten si je také udržuje. Jezdí po krajských a státních silnicích, ale tam to je spíš o tom, jak to stojí náklady tyhle vlastníky, ale cukrovar platí silniční daně a také přispívá Středočeskému kraji na opravy silnic. Takže tam si myslím, že taky jsou určité výdaje z firmy. Ano, jsme cukrovarem zatížení, ale spíš nepohodlím, než že by nás to něco stálo finančně.

Takže nikdy město kvůli cukrovaru nemělo žádné speciální výdaje?

Nevzpomínám si, kdy by takhle situace nastala. Většinou spolupráce mezi městem a cukrovarem funguje skvěle. Cukrovar také pravidelně své řidiče kontroluje a nutí je jezdit po obchvatech, aby si nezkracovali cestu přes obce.

Jak vnímají cukrovar vaši občané?

Těžko říct. Většina občanů, zejména teda ti, kteří se sem přistěhovali později, tak ti to vidí jako negativum. Přece jen je to fabrika, která je hlučná, i když se hluk dost výrazně snižuje. Ale když je cukrovarnická kampaň, tak to slyšet je. Občas je cítit zápach, ale zatímco dříve to bylo permanentní, dnes je to jen občasná záležitost, ty opatření, která byla přijata, docela fungují. Cukrovar hodně dbá na to, aby se životní prostředí zde zlepšilo. Samozřejmě občané toto vnímají dost negativně. Další věcí je, že cukrovar je plně automatizovaný, takže již nezaměstnává v podstatě každého obyvatele Dobrovic. Vnímají to pozitivně hlavně ty spolky, přesněji ti občané, kteří jsou v těchto spolcích aktivní a vědí, že jim cukrovar přispívá na spolkovou činnost, a to dost velkou částkou. Tam ten přínos cukrovaru dost pociťují. Vnímají také sponzorské akce směrem k městu, tam to byl ten vrt na koupališti nebo třeba sokolovna a takovýchle věci. Ale jinak je to také jak kdy. Ti, co bydlí blízko a vnímají hluk, ty nic nepřesvědčí. Ostatní podle situace. Starší občané, co tu žijí delší dobu jsou zvyklí a vnímají rozdíl před lety a dnes, a to se nedá porovnávat.

Je tedy cukrovar pro obec přínosem?

Spíš, než pro obec je přínosem pro celý region. Z cukrovaru zde těží především místní zemědělci, kteří pěstěním cukrovky mají zajištěny příjmy a cukrovar je odbytištěm.

Koukala jsem, že cukrovar vám pomáhal financovat Dobrovická muzea?

No, on to vlastně na sebe celé v podstatě vzal. Odkoupil od nás areál, na který město nemělo finance, a tak bohužel chátral. Takže zde proběhla tato koupě. Odbourali část objektu směrem na východ, rozšířili své prostory a pak zjistili, že s tím zbytkem nevědí, co by. Tehdejší starosta města navrhl vybudování muzea, které bylo již delší dobu v plánu. Za tím účelem tedy město s cukrovarem vytvořilo veřejně prospěšnou společnost, a vytvořil se projekt, na který se podařilo získat dotaci. Jelikož většinu financí do toho vložil cukrovar, tak vlastně on je většinovým podílníkem té společnosti a pro něj

to znamená, že v podstatě ztrátu té společnosti (jelikož muzea na sebe v dnešní době nevydělají), takže tu ztrátu z 97% hradí cukrovar a 3% hradí město. Musím ale říct, že muzeum funguje dobře a ročně se tam pohybuje mezi 15 – 17 tisíci zákazníky.

Co se dělo v roce 2008, že saldo rozpočtu bylo – 11 mil. Kč?

To byl rok, kdy jsme si museli vzít úvěr kvůli dotacím na opravu náměstí. Byly vypsané dotační záměry v rámci dotačního programu na revitalizaci městských center. My jsme měli projekt na náměstí připravený již delší dobu, takže po vyhlášení dotací jsme ho jen vytáhli a tím jsme měli náskok. Dotaci se nám naštěstí podařilo získat, a tak jsme projekt předfinancovali. V následujících letech nám dotace dorazily.

Bylo získání dotací pro obec prospěšné? (nutnost vzít si úvěr, možnost vracení dotací)

Ano, to určitě bylo. Samozřejmě dotace sebou také nese povinnost ji doplatit, proto se neženeme do všech dotačních programů a vybíráme si jen takové dotace, které nám jsou prospěšné a k něčemu nám budou. Úplný milovník dotací nejsem, ale vzhledem k rozpočtovému určení daní nám nic jiného nezbyvá. Jde především o to, že jsou to nárazové věci. Pokud se vypíše dotace na revitalizace městských center, najednou všechny obce opravují náměstí, a to způsobuje výkyvy na trzích. Stavební firmy najednou zvyšují ceny za práce, jelikož toho mají hodně a firem je málo a tím si můžou dovolit zvyšovat ceny. Ale samozřejmě jsem rád, že jsme ty dotace dostali a mohli jsme náměstí udělat najednou. Jinak bychom byli nuceni vše dělat po částech a trvalo by to delší dobu.

Doporučil byste ostatním obcím, aby na svém území povolili provoz podobně velkého průmyslového podniku?

Nedokážu říct, tady je to dané mimořádné dobrým personálním složením, kdy je zde ochota s námi spolupracovat. Asi záleží na lidech, protože dovedu si představit jiné obce, kde je v podnicích vedení, které se s obcí nebaví a problémy je nezajímají. Většina firem má v obci jen postavenou výrobu, ale vedení sídlí někde jinde. My tu máme výhodu, že přímo zde sídlí generální ředitelství, takže přímo jednáme s hlavním ředitelem, což jinde nebývá.

V minulosti a myslím i dnes bylo vedení cukrovaru propojeno s městským úřadem, to nejspíš také přineslo výhody?

Ano, tak to současně je. Samozřejmě každý z občanů Dobrovice může být do zastupitelstva zvolen a pan ředitel Reinbergr získal dostatek hlasů, aby byl v zastupitelstvu. Ve volbách získal druhý největší počet hlasů. O to lepší je spolupráce, když on zná obě strany.

Příloha C

Výpočet Spearmanova koeficientu

rok	obrat	saldo	pi	qi	D	D ²		
2007	4 719 067 000	2 054 920	2	5	-3	9		
2008	4 726 269 000	-11 084 860	3	1	2	4	Dobrovice	
2009	4 600 287 000	2 037 520	1	4	-3	9	n=	10
2010	4 818 704 000	6 052 510	4	7	-3	9	rs=	0,321212
2011	5 381 268 000	8 173 044	5	10	-5	25		
2012	7 689 724 000	6 406 193	10	8	2	4		
2013	5 623 282 000	923 564	7	3	4	16		
2014	6 412 256 000	-2 396 381	8	2	6	36		
2015	5 523 211 000	3 227 315	6	6	0	0		
2016	6 596 239 000	6 446 755	9	9	0	0		
						112		
								středně silná významnost, středně silný korelační vztah
rok	obrat	saldo	pi	qi	D	D ²		
2007	19 054 000	1 309 660	8	5	3	9		
2008	20 217 000	-19 000 420	9	2	7	49	Cerhenice	
2009	12 943 000	3 467 950	1	7	-6	36	n=	9
2010	14 293 000	1 669 980	2	6	-4	16	rs=	-0,53333
2011	17 123 000	5 144 491	5	8	-3	9		
2012	16 916 000	9 932 781	4	9	-5	25		
2013	16 308 000	-6 836 008	3	3	0	0		
2014	18 023 000	-349 391	6	4	2	4		
2015	18 629 000	-22 101 046	7	1	6	36		
						184		
								středně silná významnost, středně silný korelační vztah
rok	DPFO-OSVČ	saldo	pi	qi	D	D ²		
2007	578 500	8 315 740	6	8	-2	4		
2008	534 460	8 595 550	4	9	-5	25	Lužná	
2009	479 720	3 779 110	3	6	-3	9	n=	10
2010	2 276 460	-1 909 240	10	2	8	64	rs=	-0,70909
2011	700 290	-1 664 610	8	3	5	25		
2012	545 200	-1 121 480	5	4	1	1		
2013	720 616	-3 698 508	9	1	8	64		
2014	400 848	1 332 698	2	5	-3	9		
2015	255 593	9 438 636	1	10	-9	81		
2016	693 478	6 242 197	7	7	0	0		
						282		
								významná statistická významnost, silný korelační vztah

